veto

Leuvens Studentenweekblad
Jaargang 15, '88-'89
Nr. 22, dd. 6 maart 1989
ISSN: 0773-5162
Wekelijks

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie
Verantw. Uitg.: Carla Rosseels
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
☎ 016/22.44.38
Verschijnt niet van juni tot augustus

Brug

Het is wel geen groot nieuws maar ook dat is nieuws: in 1992 wonen alle Deense meisjes en alle Belgische jongens in één groot huis dat Europa heet. Wij geven toe dat het seksistisch klinkt. Die jongens en meisjes zullen samen kunnen ontbijten en de volgende dag afscheid nemen en op zoek gaan naar iemand met een andere nationaliteit. U vraagt zich natuurlijk af of dat ook een Turk zou kunnen worden. Wij vroegen het aan de Eerste Europeaan, de Nederlandse flamingant Hendrik Brugmans, op pagina 5.

Dode

U zat met vrienden in het Stuc en hield zich zinledig met banaal gepraat over wat u moderne muziek noemt: Elisa Waut, Sabrina en Bros. Tot uw verbazing had een langharige, die met een koffie verkeerd aan een tafeltje naast het uwe zat, de hele tijd aandachtig geluisterd want plots veerde hij op en stak hij van wal met de geschiedenis van de dodekafonie, het serialisme, de aleatorische muziek en nog veel meer van dat fraais waar u en uw vrienden nog nooooooit van gehoord hadden. Een samenvatting als herinnering, op pagina 6.

Lauw

Toen de langharige na drie uur aan de allerlaatste stroming in de moderne muziek begon, stak in het zaaltje ernaast ene Dirk Lauwaert van wal met een kauserie over film. U vraagt: moderne film? maar dat was niet aan de orde. Wat Lauwaert bezig hield was de vraag naar het metafysische: is film film, en zo ja, wat is film dan in het universum? Lauwaert zweeg en keek het publiek doordringend aan, als verwachtte hij een antwoord. Iemand kuchte. Lauwaert telde de tegels van de vloer, herkende dualistische patronen en zei: 'Film maakt mij zo ongelukkig.' Pagina 7.

Werk

Werk is iets waar wij allemaal een broertje dood aan hebben. Gelukkig zijn er nog verstandige mensen die plannen blijven maken om de werktijd te verkorten. Dat zij daar vijftig uur per week zoet mee zijn komt niet bij hen op. Nog zo'n flauwe grap? Pagina 11.

Gents eredoktoraat voor topindustrieel

Leysen krijgt een broertje

Vorig jaar is er tijdens de uitreiking van de eredoktoraten enige deining ontstaan toen André Leysen z'n hoge onderscheiding kreeg. Sociale Raad pikte het niet dat top-manager Leysen geëerd werd in hetzelfde jaar dat anti-apartheidsstrijder Mgr. Hurley hier eredoktor werd. Leysen had, via de talrijke bedrijven waar hij een vinger in de pap heeft, namelijk een hele *South-African Connection* opgezet. Volgens de studenten was de enige échte motivatie voor Leysens eerbewijs de stille hoop van de KUL om meer steun van het bedrijfsleven los te krijgen. Aan de Rijksuniversiteit van Gent (RUG) doet er zich dit jaar een gelijkaardig fenomeen voor. De top-industrieel René Brück krijgt een eredoktoraat in de toegepaste wetenschappen aangeboden. De Gentse studenten protesteren hiertegen.

Topondernemer André Leysen verstaat de kunst om voor z'n eigen publiciteit in te staan. "Tussen droom en daad" en "Krisissen zijn uitdagingen", twee boeken die hij over zichzelf schreef, brachten de figuur van André Leysen op een populaire manier aan de man. Bovendien was hij als voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen en later als Generale-akteur meermaals op het TV-joernaal te zien. Leysen had het statuut van *bekende Vlaming*.

Grootindustrieel

Met René Brück heeft de RUG een eredoktor binnengehaald die bij het grote publiek niet dezelfde bekendheid geniet. De werkelijke invloed en macht van Brück kunnen een vergelijking met die van André Leysen echter gerust doorstaan. Brück is voorzitter van de Raad van Beheer van Sidmar, beheerder van de Kredietbank, tot '86 afgevaardigde Kempense Steenkoolmijnen, beheerder van Arbed, de Luxemburgse staalholding die eigenaar is van Sidmar, beheerder van de Kempense Investeringsmaatschappij, beheerder van SFS-staalfinanciering, beheerder van de elektriciteitsmaatschappij Unerg, beheerder van Scaldia-Volga en beheerder van Sagam-B. Via Arbed heeft hij bovendien een niet onbelangrijke positie in de Generale Maatschappij. Hiernaast bezet hij nog verschillende sleutelposities in bedrijven en ondernemingen in Nederland, West-Duitsland en Brazilië. René Brück behoort tot de absolute top van de industriële wereld in België, zoveel is duidelijk.

De motivatie om eredoktoraten aan dergelijke grootindustriëlen te geven is steeds een beetje raar. Zo eerde de KUL Leysen om zijn "mensgericht bedrijfsleiderschap". Gent gaat nog een stapje verder. Brück wordt eredoktor *"wegens zijn grote kennis van de staalproduktie"*. Het is alleszins een originele invulling van het het gebruikelijke kriterium voor RUG-eredoktors ("personen die wetenschappelijke en/of maatschappelijk relevante prestaties hebben geleverd"). In een 'open brief aan de akademische overheid' trekken een aantal studentenvertegenwoordigers (zoals de vice-preses van Germania, de preses van Politeia, een fakulteitsraadafgevaardigde van Letteren en Wijsbegeerte) van leer tegen dit eredoktoraat. In de eerste plaats stelt men wel enige vragen bij de bijzondere maatschappelijke waarde van een opmerkelijke kennis van de staalproduktie.

Stress

Brück kon door de RUG ook moeilijk omwille van grote humane idealen als mensgericht bedrijfsleiderschap geëerd worden. Op dit terrein heeft hij immers reeds meer dan één steekje laten vallen, voornamelijk als voorzitter van de Raad van Beheer van Sidmar. Sidmar heeft de laatste tijd een navrante reputatie opgebouwd in het omzeilen en negeren van syndikale rechten. Meest bekend is natuurlijk 'de zaak Van Assel'. Van Assel was sekretaris van de gewestelijke Centrale van de Metaalbewerkers (CMB). Hij koos in syndikale konflikten steevast de kant van de Sidmar-direktie. Toen deze laatste door een meerderheid van de arbeiders werd afgezet, bemoeide de direktie zich rechtstreeks met interne ABVV-aangelegenheden. De Sidmar-bonzen zelf organiseerden een bezetting van het vakbondslokaal om hun 'bondgenoot' Van Assel terug te krijgen. Toen het duidelijk werd dat het ABVV niet plooide, namen ze Van Assel stante pede in de direktie op.

Kort daarna werd Sidmar met een nieuw konflikt gekonfronteerd. De arbeiders hadden – tegen alle geplogenheden bij de vakbond in – de ABVV-delegees zelf verkozen. Normaal worden deze door de CMB aangeduid. Het ABVV respekteerde ditmaal de gevolgde procedure, en benoemde de verkozenen. De vier waren echter strijdsyndikalisten, iets wat Sidmar helemaal niet zinde. Tegen alle reglementeringen en wetten in, volgde op twaalf januari 1988 het ontslag van de vier delegees. Betogingen hiertegen werden steeds – op vraag van Sidmar zelf – op een uiterst repressieve manier door de rijkswacht aangepakt.

De delegees pikten dit niet en stapten naar de Arbeidsrechtbank. Tweemaal (op twaalf februari en zestien juni) stelde het gerecht Sidmar in het ongelijk en stelde dat de vier delegees terug moesten aangenomen worden. De Raad van Beheer van Sidmar, met Brück als

vervolg op p.3 ►

GASTRONOMIE - Je zou het een professor fysio-chemie van de KUL misschien niet nageven, maar één ding is zeker: wijnkenner en gastronoom Herwig van Hove heeft een geprofileerde visie op eetkultuur. Of wat dacht je van deze: "Alleen eten is iets voor schizoïde honden die uit hun etensbakje vreten. Het is als een soort masturbatoire refleks." Lees verder op pagina 9. *(Foto Roel Ruttens)*

52 KUL-proffen onderschrijven Keulse Verklaring

Het Volk Gods de mist in

Er broeit iets binnen de katolieke kerk, zoveel is de laatste maanden wel duidelijk geworden. Vooral het pauselijk gezag krijgt daarbij meer en meer kritiek te verwerken. Rome heeft namelijk de neiging om belangrijke beslissingen op alle vlakken naar zich toe te trekken. Bovendien is Johannes-Paulus II niet vies van kontroversiële uitspraken op bijvoorbeeld het gebied van anti-konceptie en geboortebeperking. Begin januari hebben 163 Duitse teologen op die tendenzen openlijk kritiek gegeven in de zogenaamde 'Keulse Verklaring'. Op 20 februari hebben zich 52 Leuvense professoren bij die verklaring aangesloten. "Zij onderstrepen dat genoemde verklaring niet kan worden afgedaan als een plaatselijke aangelegenheid, maar in feite de hele katholieke gemeenschap raakt." Ondertussen hebben eind vorige week ook een aantal Franstalige teologen opgeroepen om over de aangekaarte problemen te onderhandelen met Rome.

De belangrijkste kritiek op Rome is het toenemende centralisme dat de huidige 'bewindsploeg' van het Vatikaan kenmerkt. De dialoog met de plaatselijke kerken en de gewone gelovigen wordt daardoor steeds verder naar de achtergrond gedrongen. "Dit uit zich met name in zake benoemingen van bisschoppen, de benoeming en handhaving van theologieprofessoren en in zake vragen van ethiek en geloof, die het geweten van elke gelovige raken", aldus de Leuvense proffen.

Emmer

De druppel die in Keulen de emmer deed overlopen, waren de perikelen omtrent de benoeming van een nieuwe aartsbisschop. Net als in verschillende Latijnsamerikaanse landen, in Sri Lanka, Spanje, Nederland, Oostenrijk en Zwitserland werden ook hier de wensen van de plaatselijke kerk niet gerespekteerd.

De paus benoemt normaal gezien alle nieuwe bisschoppen, maar het is de gewoonte dat vanuit de plaatselijke kerken lijsten met geschikte mensen voorgedragen worden. Rome wordt verondersteld met die wensen rekening te houden. In Keulen is de situatie iets anders. Uit de lijst die de plaatselijke kerk voordraagt, selekteert de paus drie kandidaten. Het Keulse Katedraalkapittel – een kollege van priesters die de bisschop bijstaan in het bestuur van het bisdom – mag uit die drie kandidaten dan autonoom zijn bisschop kiezen.

Bij de laatste aartsbisschopsverkiezingen liep het echter mis in Duitsland. De drie kandidaten die door de paus werden voorgedragen, kwamen namelijk niet voor op het wenslijstje van het Katedraalkapittel. Het gevolg was dat geen enkele van de kandidaten de vereiste absolute meerderheid haalde. In zo'n geval wordt normaal gezien door Rome in alle stilte een nieuw lijstje van drie opgesteld, maar deze keer probeerde de paus één van zijn mannetjes tot bisschop te benoemen zonder verkiezingen. Spijtig voor hem, maar in een aantal landen, waaronder Duitsland, heeft de politieke overheid een vetorecht in bisschopsbenoemingen. De eerste ministers van Nordrhein-Westfalen en van Rheinland-Phalz hielden die benoeming dan ook tegen.

Rome vond er dan niets beters op om de kiesprocedure binnen het Katedraalkapittel te veranderen en een bisschopsbenoeming te laten doorgaan bij een gewone meerderheid. Op die manier werd uiteindelijk kardinaal Meisner, bisschop van Berlijn, verkozen.

Stoel

Heel wat Duitse teologen pikten die inmenging van Rome niet en kwamen naar buiten met hun Keulse Verklaring. Ten eerste reageren ze tegen dit soort benoemingspraktijken die volgens hen het gezag en de autoriteit van de paus en de bisschoppen ondermijnen. Ze wijzen erop dat de keuze van bisschoppen de pluriformiteit in de kerk tot uitdrukking moet brengen en dat de benoeming van nieuwe bisschoppen dus geen priveezaak van de paus mag zijn.

Maar ook de manier waarop de laatste tijd de benoeming van teologieprofessoren gebeurt, wordt op de korrel genomen. Volgens de traditie wordt een nieuwe hoogleraar aangeduid door de betrokken fakulteit. Vooraleer de inrichtende overheid van de universiteit de kandidaat dan benoemt, is het de taak van de kerkelijke overheid – naargelang van de statuten van de fakulteit is dat de bisschop of de Heilige Stoel – de kerkelijke leeropdracht als het ware te verlenen. De kerk krijgt zo de kans kandidaten tegen te houden waarvan ze vindt dat zij stellingen verkondigen die niet stroken met de kerkelijke leer, of wanneer het personen zijn die niet leven volgens de kerkelijke moraal.

vervolg op p. 2

Akademische werkloosheid

Dit jaar geen vakantiejobs?

Enkele weken geleden berichtte uw lijfblad over de problemen van jobstudenten, waarbij vooral het probleem van de jobisten die tijdens het akademiejaar werken, ter sprake kwam. De situatie voor de *vakantiejobisten* is zo mogelijk nog penibeler. Tot op de dag van vandaag is er nog altijd geen wettelijke regeling voor deze groep jobisten voorhanden. Een korte schets van de situatie.

Vakantiejobisten hebben het voordeel op gewone werknemers dat voor hen geen RSZ moet betaald worden. Toen die RSZ-vrijstelling voor alle jobisten wegviel, zag het er even slecht uit voor alle studenten die tijdens de vakantie nog wat ekstra-inkomsten willen verzamelen. Dit jaar heeft men op het laatste nippertje echter een uitzondering gemaakt voor studenten die tijdens de maanden juli en augustus willen werken. Dit kon nog zonder dat de werkgever RSZ-bijdragen moest betalen, maar enkel voor maksimum een maand én als de student in kwestie nog geen 240 uren had gewerkt tijdens de andere maanden. Deze regeling gold echter maar voor één jaar. Sinds 1 januari 1989 zijn we opnieuw in het *grote niets* beland. Er bestaat immers geen enkele wettelijke regeling meer terzake.

De tijd begint anders wel flink te dringen. We zijn momenteel al in de maand maart. Nog steeds is er geen enkele werkgever, en dus ook nog geen enkele student, die reeds met 100% zekerheid een kontrakt kan tekenen voor vakantiewerk. Het betreft hier een groep van ettelijke duizenden jongeren, die op dit moment nog niet zeker zijn van een niet onbelangrijke bijverdienste. Het gaat eveneens om werkgevers uit zowat alle sektoren van de ekonomie, die tot vandaag nog niet kunnen zeggen hoe ze hun tewerkstelling zullen regelen tijdens de zomer.

Of er een regeling gaat komen, is op dit moment nog lang niet zeker. De zaak ligt 'bij Busquin'. De ambtenaar die op het ministerie van Sociale Zaken met de zaak belast was, heeft inmiddels ontslag genomen. De hele materie is dus terecht gekomen bij een nieuwe medewerker, Basecq, wat ongetwijfeld weer het nodige tijdverlies met zich meebrengt. We wachten dus nog dus steeds op een Koninklijk Besluit (KB). Veel zal ook afhangen van het karakter van de nieuwe wettekst. Ofwel wordt het een erg fragmentair en tijdelijk besluit – zoals we vorig jaar meegemaakt hebben –, ofwel een globale en definitieve regeling, waarmee een wettelijk kader geschapen wordt voor studentenjobisme.

Basecq heeft inmiddels een brief geschreven naar de dienst Studentenvoorzieningen in verband met de jobstudenten. Hierin laat hij zowat alle mogelijke uitwegen open, maar enige elementen hieruit beloven niet al te veel goeds. "De Heer minister heeft zeker de toestand van de jobstudenten die werken tijdens de duur van het akademisch jaar niet uit het oog verloren...", maar geen woord over de jobisten die werken buiten het akademische jaar. Bovendien staat er: "op dit ogenblik worden er voorstellen uitgewerkt ten einde tot een in elk geval gedeeltelijke oplossing te komen van het probleem dat U aanbrengt en dat eveneens het onze is". Een degelijke en fundamentele oplossing ligt dus nog niet zo onmiddellijk in het verschiet.

Wat het gaat worden staat momenteel nog niet vast. Lieve van Hoestenberghe van de Juridische Dienst van Studentenvoorzieningen verwacht eventueel een of andere regeling tegen de Paasvakantie, ongeveer het tijdstip waarop ook vorig jaar op het nippertje de minimale wettelijke voorzieningen getroffen werden. "Al bij al moet de politieke wil er zijn om dergelijke zaken tot een goed einde te brengen. De optimisten zeggen dat het wel zal lukken, de pessimisten zien het niet meer zitten. Ik weet het niet goed. Ik heb echter nog nooit enig vertrouwen gehad in politici als het om *degelijke* oplossingen moest gaan. Ook nu niet."

Walter Pauli

Het Golk Vods

◄ vervolg van p.1

De laatste jaren worden de voorstellen van de fakulteiten teologie steeds meer via deze procedure tegen gehouden. En daarbij is vooral de Heilige Stoel aktief, ook wanneer de bevoegde overheid de bisschop is. Bovendien wordt de afkeuring dikwijls niet met argumenten gemotiveerd, waardoor bij heel wat teologen de indruk ontstaat dat teologie een discipline is die niets met redelijkheid, maar alles met willekeur te maken heeft.

Tenslotte is de kritiek op deze praktijken ook dat door een eenzijdige keuze bij benoemingen van proffen het vrij onderzoek belemmerd wordt. De teologische zoektocht naar de waarheid wordt door een gebrek aan vrijheid en openheid onmogelijk gemaakt, en uiteindelijk stelt zich de vraag of de teologie nog langer een wetenschap is.

Tenslotte wordt het pauselijke beleid nog op een derde punt aangevallen door de teologen. Het betreft hier de zogenaamde onfeilbaarheid van de paus. Niet alles wat de paus zegt, komt in aanmerking voor 'onfeilbaarheid'. Enkel uitspraken die slaan op de leer uit de Openbaring of de traditie kunnen onfeilbaar zijn, en dan nog slechts wanneer ze aansluiting vinden bij de ideeën van de meerderheid van de bisschoppen en gelovigen.

De Keulse en Leuvense teologen wijzen erop dat de paus de laatste tijd opvattingen uit de seksuele moraal op dezelfde hoogte stelt en vermengt met centrale geloofswaarden uit de verlossingsleer. Op die manier verliest hij alle gevoel voor de 'hiërarchie der waarden' die nochtans door het Tweede Vatikaans Koncilie als belangrijk beklemtoond werd. De paus pretendeert nu onfeilbare uitspraken te doen op bijvoorbeeld het gebied van geboorteregeling, terwijl noch in de bijbel, noch in de traditie daarvoor elementen terug te vinden zijn. Zoiets vergt dus een uitgebreide dialoog met en konsultatie van de plaatselijke kerken.

Bovendien stelt de verklaring het feit aan de kaak dat door de straffe uitspraken van de paus op het gebied van de seksuele moraal, er geen gewetensvrijheid meer overblijft voor de individuele gelovigen. De vraag stelt zich hier of katolieken met rede begiftigde mensen zijn die hun gedragingen kunnen verantwoorden, of dat enkel de paus een gewetensvolle beslissing kan nemen in hun plaats.

Met hun verklaring voor een open katolicisme zoeken de teologen heel duidelijk opnieuw aansluiting bij de idealen van het Tweede Vatikaans Koncilie. Waarden als openheid op de wereld, kollegialiteit, œkumene enzo voorts komen immers in het gedrang wanneer het centrale gezag alles wil bepalen. De diepere gronden achter de meningsverschillen die er op dit moment binnen de kerk zijn, laten zich mooi illustreren aan de hand van het begrip *communio*, een centraal begrip in de leer van het Tweede Vatikaans Koncilie.

Communio wil zeggen dat de kerk als Volk van God de gemeenschap is van alle gelovigen. De paus is 'in communio' met de hele kerk wanneer hij kontakt zoekt met zijn bisschoppen, luistert naar wat er bij hen leeft en niet louter direktieven uitvaardigt. In dogmatische vragen bijvoorbeeld moeten zijn ideeën gedragen worden door de bisschoppen. Op hun beurt moeten de bisschoppen 'in communio' zijn met hun priesters, en de priesters met de gewone gelovigen. De funktie van de hiërarchie in deze opvatting is dus niet zozeer het geven van richtlijnen, als wel het bijeenbrengen van de verschillende ideeën van de gelovige gemeenschap. De hiërarchie heeft een integrerende funktie.

Het communio-begrip wordt echter heel anders geïnterpreteerd door de behoudsgezinde fraktie binnen de kerk. Volgens hen moet men om 'in communio' te blijven de richtlijnen van de hiërarchie naleven. De leek is alleen in communio wanneer hij de aanbevelingen van de priester volgt, de priester volgt die van de bisschop en de bisschop die van de paus. In Rome ziet men het communio-model hiërarchisch, en het centralisme wordt dan ook zo gelegitimeerd. En daarmea dreigen heel wat verworvenheden van het Tweede Vatikaans Koncilie verloren te gaan. Het Volk Gods duikt opnieuw de mist in.

Ralf Wellens
Erik Paredis

Kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 15
nr. 22
6 maart 1989

Hoofdredaktie: **Erik Paredis**
Redaktiesekretaris: **Carla Rosseels**
Redaktie:
Johan Reyniers, Jan Van der Linden
Doka:
Hendrik Delagrange, Peter Galbusera, Roel Ruttens
Tekeningen:
Lay-out en vormgeving:
Bart Capéau, Paul Demets, Luc Janssens, Alexandra Melis, Erik Paredis, Johan Reyniers, Carla Rosseels, Jan Van der Linden
Medewerkers:
Bart Capéau, Paul Demets, Lut De Boel, Ann De Preter, Bart Dobbelaere, Luc Janssens, Alexandra Melis, Walter Pauli, Jean-Luc Peers, Claudia Van de Velde, Didier Wijnants, Tom Ysebaert
Eindredaktie:
Carla Rosseels

Zetwerk:
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij:
Rotatyp Brussel (8000 eksemplaren)
Abonnementen:
Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas:
ten laatste vrijdag voor verschijnen om 18.00 uur op het redaktieadres bezorgen
Redaktievergadering:
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreakties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejaar en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ± 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort. Behoudens deze restriktie worden brieven geplaatst zoals ze ons bereiken.

Student-Aid

Naast Student Aid wordt ook Veto op de Universitaire Universiteiten Sint-Aloysius (UFSAL) verspreid. Met aandacht werd dan ook het "lijken-artikel" en de erin vervatte kritiek gelezen. En het is waar: op informatief vlak kan nog heel wat verwezenlijkt worden. Maar het is ook zo dit jaar al veel gerealiseerd is!

Veto las echter enkel de Leuvense levieten. waar een groot deel van de medewerkers nationaal werkzaam zijn. In andere steden er er op 't vlak van informatiedoorstroming meer gerealiseerd. Op UFSAL volgden meer dan 700 van de ± 860 studenten de alternatieve lessen, er was een film, infoflashes op de animatiedag, een alternatief infospel, ...

Naast de 504.000 fr. die de kleinste Vlaamse universiteit bijeenbracht is het informatieve zeker niet verloren gegaan. Nationaal mag Student Aid met recht en rede zeggen dat dit jaar een grote stap voorwaarts op een moeilijke weg gezet is. Op naar Student Aid '90!

Patrick Jolie
Student-Aid UFSAL

Bomen

Open brief aan mevr. Ponsaert, schepen van milieu.

Ik schrijf u deze brief om mijn verontwaardiging te uiten over de ravage die door de gemeentediensten werd aangericht aan het Handboogschutterhof. Dit verbindingsstraatje tussen de Brusselsestraat en de Brouwersstraat was tot vorige week, één van de mooiste plekjes van Leuven. In het overdrukke en werkelijk groenarme Leuven *was* dit nog één van de eilandjes waar men tot verpozing kon komen. Dagelijks fietste ik langs hier om naar de les te gaan en dat was een echt plezier: die prachtige, statige platanen, fier op een rij langs de Dijle, bijna te mooi om waar te zijn.

Inderdaad. Vorige week kon ik mijn ogen haast niet geloven. Al die metershoge bomen zomaar geveld; wat overblijft is een troosteloos, kaal, lelijk Handboogschuttershof. De resterende gekapte stammen zien er, op twee na, voor 100% gezond uit. De officiële reden, boomziekte, is volgens mij en vele anderen volledig uit de lucht gegrepen. Meer waarschijnlijk bestaat er een verband met de immobiliën en flats die op het stuk grond ernaast gebouwd worden.

Wat hier gebeurd is, vind ik een schande, en ik wens dan ook mijn protest hiertegen in te brengen. Leuven doet aktief mee aan de collectieve zelfmoord op wereldvlak: het laatste groen moet eraan geloven. Milieubeheer in Leuven, dat moet gezegd, is blijkbaar onbestaande. Ik denk hierbij ook aan het Ladeuzeplein. De schade is aangericht. Ik eis met aandrang dat er tenminste zo snel mogelijk jonge bomen in de plaats worden geplant.

In afwachting dat deze groot zijn, zal ik wel een andere weg uitzoeken voor mijn dagelijkse fietstochtjes.

Kristel Kuppens

TEOLOGISCHE SPRAAKVERWARRING

Een aantal Leuvense proffen hebben zich dus aangesloten bij de Keulse Verklaring. Daarmee steken ze hun nek uit in een gevoelig liggende kwestie binnen de Kerk. En dat was ook wel te merken toen we in de loop van de week verschillende ondertekenaars probeerden te kontakteren om wat nadere uitleg te geven over het hoe en waarom. Ofwel bleken ze onbereikbaar, ofwel verwezen ze ons door naar kollega's, ofwel werden we gewoon afgescheept. Uiteindelijk kregen we toch de medewerking van professor Michiels. Maar ook hij bleef op heel wat punten zeer nadrukkelijk op de vlakte.

Michiels: «Het centralisme wordt de laatste tijd alsmaar sterker. Verleden week zijn er in Rome weer enkele hervormingen doorgevoerd waardoor de Kongregatie van de Geloofsleer – wat men in de middeleeuwen de Inkwisitie noemde – onder leiding van Ratzinger en de Kongregatie van de benoeming van bisschoppen weer meer macht krijgen. Ik denk dat dat geen goede manier is om de kerk van de volgende eeuw voor te bereiden. Daar zijn heel wat teologen het over eens. Vandaar ook de solidaire reaktie vanuit Vlaanderen. Het is de eerste keer dat hier zoiets gebeurt bij mijn weten.»

Veto: *Houdt de reaktie verband met de recente oprispingen vanuit Rome over de biogenetische eksperimenten aan de KUL?*

Michiels: «Ik denk niet dat men daar speciaal aan gedacht heeft bij de voorbereiding van de reaktie. Men moet een onderscheid maken tussen teologie en etiek. Ik ga ervan uit dat er geen specifieke kristelijke etiek is. Etiek moet universeel zijn. Als men abortus veroordeelt, moet dat op rationele gronden zijn. De paus brengt de hele kwestie van geboorteregeling terug naar het plan van God en de mensen. Hij maakt er dogmatische uitspraken van, terwijl het hier om een etische problematiek gaat.»

Veto: *Is het dan niet vreemd dat een moraalteoloog als prof Schotsmans, van de fakulteit Geneeskunde, niet ondertekend heeft?*

Michiels: «Ja, maar ik weet ook niet wat daarvan de oorzaak is.»
Professor Schotsmans zelf zat op een kongres en was dus niet bereikbaar voor kommentaar.

Op alle andere vragen bleef Michiels ontwijkend. Of er in Vlaanderen problemen (geweest) zijn met benoemingen van bisschoppen of teologieprofessoren weet hij niet "want ik heb nooit in een benoemingskommissie gezeten." Waarom de leidinggevende funkties binnen de fakulteit Godgeleerdheid niet ondertekend hebben? "Ik kan daarover moeilijk iets kwijt. De leiding van de fakulteit zal wel haar redenen hebben gehad." Helaas konden we ook dekaan Lambrecht niet te pakken krijgen.

De volgende proffen ondertekenden wel: van de fakulteit Godgeleerdheid: J. Baers, A. Bertrangs, R. Boudens, C. Brekelmans, J. Bulckens, R. Burggraeve, R. Collins, W. Cools, P. Cooreman, B. Dehandschutter, G. De Schrijver, J. Ghoos, J. Grootaers, L. Janssens, J. Kerkhofs, M. Lamberigts, H. Lombaerts, J. Luyten, H.E. Mertens, R.Michiels, J. Selling, C. Traets, J. Van Bavel, J. Van Bragt, E. van Eijl, F. Vansina, M. Wildiers.

Van andere fakulteiten: E Aernoudt, G. Bourgeois, J.B. De Clercq, L. Dequeker, W. Geysen, D. Hutsebaut, C. Laga, J. Roegiers, A. Schoors, M. Sergant, H. Servotte, L.P. Suetens, P. Vandermeersch, H. Van Gorp, L. Verbeeck. A. Vergote.

Van andere teologische instituten: A, De Cooman, J. Jackers, F. Pottie, J. Vandekerkhove, R. Van de Walle, O. Van outryve, W. Van Soom, M. Van Tente, J. Vermeylen. (EP)

TWAALF UREN TEGEN RACISME

De opkomst van ekstreem-rechts wordt steeds dreigender. In België, in Europa, waar dan ook. De ene groepering misbruikt al eksplicieter het vreemdelingentema om xenofobe en racistische ideeën de wereld in te sturen dan de andere, maar toch leggen vele mensen nog steeds niet de link tussen ekstreem-rechts en de jodenvervolging van de Hitlerjaren enerzijds en ekstreem-rechts en migrantenhaat van nu anderzijds. Dat zal ook een van de tema's zijn die aan bod komen tijdens de '12 uren tegen racisme' op 8 maart, een dag die wordt opgezet door een amalgaam van organisaties gaande van de Universitaire Parochie over de Projektgroep Anti-racisme naar de Marxistisch Leninistische Beweging (MLB) tot het Anti-Racistisch Front Leuven.

De dag begint om 14.00 uur (Auditorium Vesalius), met de vertoning van de film 'De helse trein'. In deze Franse film ('Le train d'enfer') verwerkt cineast Roger Hanin de waar gebeurde feiten van een racistische moord tot een aangrijpend verhaal.

Op de trein naar Parijs wordt een jonge Algerijn op een beestachtige manier in elkaar geslagen door drie ekstreem-rechtse jongeren, en dan uit de rijdende trein gegooid. Dat kost de jongeman het leven. Hanin brengt niet alleen de feiten, maar ook de manier waarop de zaak uiteindelijk wordt aangepakt door de politie. Een onthullende film.

In de namiddag en 's avonds volgen er twee debatten. Het eerste debat, 'Rechtspraak en migratie' (16.30 uur, De Valk) handelt over de manier waarop binnen ons rechtssysteem wordt omgesprongen met vreemdelingen: de wet op het racisme en de belabberde toepassing ervan, de in het gerecht bestaande vooroordelen over vreemdelingen, met oorzaken en konsekwenties. Aan het woord zijn KU Leuven-kriminoloog Lode Van Outrive, de Brusselse advokaat Jan Fermon, en jurist en KU Leuven-professor Frank Hutsebaut. 'Terug naar de jaren '30?' (19.30 uur, Kleine Aula) wordt een debat over de link tussen het ekstreem-rechts van Adolf Hitler en zijn tijdgenoten en ekstreem-rechts van nu. Wat er – al of niet eksplicit – is overgenomen van toen, wat de banden zijn. Niet echt ver van ons bed. Sprekers zijn senator Magda Aelvoet, KU Leuven-historikus Lode Saerens, Régine Beer van de Auschwitz-Stichting, Jos Vandervelpen van Solidair en Europarlementslid Jef Ulburghs van Doorbraak.

Om de dag af te sluiten volgt er vanaf 22.00 uur een benefietoptreden in zaal Lido, ten voordele van Open Grenzen (Brusselse organisatie die opkomt voor politieke vluchtelingen). Benefieters zijn: 5 Less, Plastic Spastic, The Excessives, The Strikes. Bijzonderheden over al deze aktiviteiten vind je in de Veto-agenda.

Andree Twee te Gent

◄ vervolg van p.1

voorzitter, weigerde hieraan echter gevolg te geven. De ideeën van Lieven Bekaert, die de goede, sociaalvoelende patroon propageerde, hebben Brück alleszins niet al te fel geïnspireerd.

Bij de wetenschappelijke waarde van de gelauwerde worden even grote vraagtekens gesteld. De wetenschappelijke prestaties van de persoon Brück zijn namelijk nihil. Hij is wel verantwoordelijk voor een aanzienlijke research, maar dit roept bij de Gentse studenten weer andere bedenkingen op. "Zo werd in het nieuwe paradepaardje, de kontinuegieterij, enkel onderzoek verricht in funktie van rendementsverhoging en niet in funktie van arbeids- en werkomstandigheden van de werknemers (bijvoorbeeld hitteproblemen, afzuigingsproblemen, verhoogde stress, gebruik van gevaarlijke 'afdek'produkten...)".

De wetenschap van Brück schijnt, zoals zo dikwijls met door de industrie gefinancierd onderzoek, slechts ten dienste te staan van de winsten van zijn eigen privee-onderneming. Meer nog, Sidmar gebruikt meer wetenschappelijk onderzoek dat door de RUG gepatroneerd wordt, dan dat het bedrijf zelf onderzoek gaat stimuleren. Het duidelijkste bewijs hiervan is het feit dat Sidmar zelf regelmatig een onderscheiding geeft aan medewerkers van het LEM-labo. Hier wordt wetenschappelijk onderzoek verricht, waarvan de resultaten gemakkelijk toegepast kunnen worden in de staalindustrie. In Sidmar bijvoorbeeld.

Onfatsoenlijk

Het is trouwens bedenkelijk dat een universiteit haar 'sponsors' gaat belonen met een eredoktoraat. Een instelling die – om even de woorden van rektor Dillemans aan te halen – "een lichtbaken moet zijn op de heuvels van het avondland", zou beter moeten weten dan voor haar geldschieters op een nauwelijks verholen manier plat te gaan om hen te bevredigen. Trouwens, merken de Gentse studenten op, "we hopen verder dat de zo geroemde (beruchte) band tussen universiteit en industrie er niet toe gaat leiden dat de direkteurengeneraals, voorzitters van de Raden van Beheer van Siemens, Sabena, Bell Telephone, UCO, Generale Bank – andere sponsors van de *Ghent University* – eredoktoraten krijgen aangeboden. Mocht u vasthouden aan de 'voor-wat-hoort-wat'-tese (...) wensen wij er op te wijzen dat de gemeenschap veruit de grootste investeerder is."

De gelijkenis met de Leuvense toestanden van vorig jaar gaat nog een stapje verder. Toen Leysen vorig jaar met een eredoktoraat bedacht werd, gaf Sociale Raad een studentenonderscheiding aan Jan Grauwels, hoofddelegee van de Kempense Steenkoolmijnen. De goede verstaanders hadden de impliciete band tussen beide figuren wel begrepen. In Gent gebeurt het zelfs eksplicit. Men vraagt het eredoktoraat dat voor Brück bedoeld is, toe te kennen aan De Kegel, Goemare, Broers en Van Hecke, de vier ontslagen delegees van Sidmar. Met deze stellingname zou de RUG een positieve benaderingswijze van de wetenschap kunnen aanmoedigen (wetenschap die bijvoorbeeld de arbeidsomstandigheden vooruithelpt), en een demokratische maatschappij aksentueren door de kant te kiezen van de minst machtigen in het sociale konflikt bij Sidmar, aldus nog de ondertekenende studenten.

Hoewel hij de enige eredoktor is die eksplicit geviseerd wordt, zijn de andere eredoktoren ook niet helemaal *kosjer*, als het op kontakten met de industrie aankomt. Bernard Wilpert, de tweede gelauwerde, is ook geen onbekende in bedrijfsmiddens. Hij is vooral bekend omwille van zijn wetenschappelijk onderzoek naar psychologische gevolgen van nieuwe technologieën bij de werknemers, en naar participatie van arbeiders en bedienden in de ondernemersraad van een bedrijf.

Tenslotte heeft de derde eredoktor, Professor Vail, eveneens een stevige reputatie opgebouwd met zijn opvattingen over de band tussen wetenschap en industrie. Vroeger heeft hij een onderzoek verricht naar de samenstelling van de zeebodem. De petroleumgigant Exxon was mede-geldschieter van het projekt, en stelde vanzelfsprekend bijzondere belangstelling in de resultaten. Toen Vail in 1976 zijn wetenschappelijk werk hierover afsloot, wachtte men tevergeefs op één of andere vorm van publikatie. Sponsor Exxon beschikte natuurlijk wel – eksklusief – over de onderzoeksresultaten. Pas tegen het midden van de jaren tachtig werd de wereld – en vooral de konkurrentie – op de hoogte gesteld van de bevindingen van Vail.

Trouwens, *Ghent University* schijnt met het lauweren van Brück, Vail en Wilpert een nieuwe richting te willen inslaan. De RUG kan en wil niet achterblijven in de internationale konkurrentiestrijd tussen de universiteiten en zoekt daarom veelvuldig kontakten met de industrie. Als bewijs hiervan kunnen we het gloednieuwe Gentse projekt *'Research Park'* aanhalen. Men kan dit opzet best vergelijken met Leuven Research and Development. Het koncept hiervan is een joint-venture tussen de universiteit, die de know-how levert, en de bedrijven, die voor de industriële toepassingen zorgen. Eén aspekt van Research Park was tot voor kort nog niet helemaal duidelijk, namelijk wie de voornaamste financier van het geheel zou worden. Men vermoedde dat het om een van de grote petroleumreuzen zou gaan, maar men had het gissen naar de konkrete naam. Sinds kort heeft men hiervoor ook een konkrete invulling: Exxon.

Walter Pauli

Historische hulp voor sociale sektor?

Tavernier geeft een kadootje

Donderdag 2 maart vond een onderhoud plaats tussen de Algemeen Beheerder en het buro van de Raad voor Studentenvoorzieningen. Het overleg ging over de penibele toestand van de sociale sektor. Men slaagt er tegenwoordig immers niet meer in om met het gewoon budget rond te komen, en ziet zich genoodzaakt ieder jaar de reserves aan te spreken. Binnen drie jaar zijn deze reserves echter opgebruikt, en wacht voor de sociale sektor enkel het Grote Niets. Tenzij de nationale overheid of de universiteit een helpende hand toesteken.

Op de begrotingsdiskussie van de Raad voor Studentenvoorzieningen (RvS) bleek dat er te weinig centen waren. Jaarlijks zag men zich verplicht een vijftien miljoen uit de reserves te nemen, om het groot onderhoud van de gebouwen te kunnen betalen. Met een bruikbare reserve van vijfenveertig miljoen is het sommetje vrij snel gemaakt. Drie jaar zou men de sociale sektor op deze manier nog kunnen runnen.

Desastreus

Hoe de verdere toekomst er zou uitzien, was voor iedereen onduidelijk. Een mogelijke oplossing is tot forse prijsstijgingen over te gaan. Zoals bekend zijn de studenten hiermee helemaal niet opgezet. Zij argumenteerden dat de beste oplossing bekomen wordt door de oorzaken van de problemen te bestrijden. Men spreekt slechts van een gigantisch geldgebrek sinds '86, met het Sint-Annabesparingsplan. De inkrimping van de subsidies ging bovendien gepaard met enkele andere tegenslagen (RSZ-problemen, stijgende gebouwkosten, een vermindering van de Alma-buitendienst). Hierdoor is de toestand inmiddels echt desastreus. Zonder Sint-Anna, dus met jaarlijks meer dan 60 miljoen toelagen ekstra, zouden deze moeilijkheden relatief gemakkelijk opgelost worden. Nu niet.

Oorzaken aanpakken betekent dat de RvS opnieuw meer geld van 'hogere instanties' vraagt, in de eerste plaats van de Staat. De SP die in '86 nog iedere besparing in de sociale sektor afwees, heeft de meeste van haar oppositieeisen echter vergeten bij haar promotie tot regeringspartner. Bovendien is Daniël Coens opnieuw minister van Onderwijs. Een belangrijke verhoging van de subsidies zit er dus niet in.

Indien de staat haar verplichtingen niet nakomt, is de Raad van Beheer van de KUL de tweede in rij van de 'hogere instanties' waarop de sociale sektor beroep kan doen. De redenering hiervoor is tweevoudig. Ten eerste: de KUL, die eigenaar is van de gebouwen, moet problemen met diezelfde gebouwen helpen oplossen. Ten tweede: de KUL heeft én op akademisch én sociaal vlak de verantwoordelijkheid te zorgen voor het welzijn van haar studenten.

Blokkade

Deze argumenten worden op de RvS reeds jaren aangevoerd. In '86 was het enkel de studentenfraktie die met deze redenering kwam aandraven. Ze werden toen weggewuifd met het argument "dat de RvS geen agitatie moet ondernemen, maar moet tonen in staat te zijn tot *goed beheer*." In '87 schreef direkteur Studentenvoorzieningen Jan De Vuyst een nota over de problematische gebouwkosten voor de Raad van Beheer Hij suggereerde hierin een drietal oplossingen om bepaalde onkosten over te nemen. Met andere woorden: om met geld over de brug te komen. Deze nota – "die ze me nooit in dank hebben afgenomen", aldus De Vuyst – was echter louter *begeleidend*. De begroting zelf werd zonder meer goedgekeurd.

Dit jaar bleek door allerlei omstandigheden de toestand van de RvS nog slechter dan voorheen. Men besliste toen voor het eerst vijftien miljoen uit de reserves te nemen. De studenten beschouwde dit echter als een louter taktisch maneuver. Omdat dit spelletje slechts drie jaar kan volgehouden worden, heeft dit enkel zin als er tegelijk een onderhoud met Algemeen Beheerder Tavernier komt, waarin onderhandeld wordt over de positie van de sociale sektor.

De agenda's van de bonzen van de RvS bleken week na week eivol te zitten. Het duurde tenslotte nog meer dan twee volle maanden voor zij een gaatje zagen om met 'den Tav' te gaan babbelen over de akute problemen. Basis van dit onderhoud was een nieuwe nota, goedgekeurd door de voltallige RvS. Tavernier kreeg vier suggesties om de sociale sektor financieel te steunen.

Men hield de studenten echter voor van het Algemeen Beheer niet veel heil te verwachten. De bedoeling van het onderhoud was enkel "het dossier op te warmen", om "de problematiek aan te kaarten", en er werd op aangedrongen "realistisch te zijn en niet te veel te eisen, en onmogelijke principes te laten vallen." Kortom, het onderhoud kwam er, maar dan eerder *pro forma*, als zoethoudertje. De studentendelegatie had immers gedreigd de RvS te blokkeren indien zo'n gesprek niet zou doorgaan.

Sinterklaas

Tavernier – in de RvS-diskussies steeds de grote boeman – heeft het duidelijk niet begrepen op lang palaveren. De Algemeen Beheerder had zijn huiswerk blijkbaar gemaakt, want na een korte uiteenzetting had hij zijn antwoord reeds klaar. In de eerste plaats eiste hij dat de sociale sektor in ijltempo zijn reserves zou aanwenden voor groot onderhoud. "Wat komt gij mij vragen om geld als ge nog dertig miljoen op uw rekening hebt staan?"

In de tweede plaats gaf hij zijn steun om – eens de RvS zonder reserves komt te zitten – het jaarlijks mogelijk te maken dat er vijfentwintig miljoen naar het groot onderhoud zou gaan. In de praktijk betekent dit dat de Raad van Beheer ieder jaar ongeveer vijftien miljoen zal bijpassen. De sociale sektor dient immers tien miljoen zelf te betalen, een budget dat zij ongeveer kan dragen. Tavernier die voor Sinterklaas speelt, we hebben het nog niet vaak meegemaakt.

Ten derde werd er een hele boom opgezet over de moeilijke situatie van de huisvestingssektor op dit moment. Volgens een studie van het Hoger Instituut van de Arbeid zijn in Leuven de kamers ettelijke duizenden franken duurder dan in de andere universiteitssteden. Voor het imago van de KUL is het natuurlijk beter dat deze cijfers nooit verspreid geraken. Voor de demokratisering van het onderwijs is het beter dat hieraan iets gedaan wordt.

Eén van de beste manieren om de kamermarkt onder kontrole te houden is dat de KUL zelf zoveel mogelijk goedkope kamers verhuurt. De universiteit heeft momenteel onvoldoende kamers om de markt echt te kunnen beïnvloeden. Op middelkorte termijn zou het eigen aanbod dus aanzienlijk moeten uitgebreid worden. Bovendien is in het centrum van Leuven geen akkomodatie voor zwaar fysisch gehandikapten. Men denkt er dus aan om beide noden te koppelen: een peda in het centrum die geschikt is voor gehandikapten. Verschillende oplossingen – *gedachtenoefeningen* heet zoiets in dit milieu – passeerden de revue, maar Tavernier engageerde zich niet tot een specifiek projekt. Hij gaf wel de toezegging een toekomstige oplossing te ondersteunen. Kostprijs van deze operatie: zo'n veertig miljoen frank.

Pardijs

Natuurlijk zitten er nog enkele addertjes onder het gras. Ten eerste: Tavernier kan zelf niets beslissen. Die bevoegdheid ligt bij de Raad van Beheer. Wij maken ons echter sterk dat een positief advies niet zo'n problemen gaat opleveren. Immers, én de algemeen beheerder van de unief – Tavernier dus – én voorzitter Studentenaangelegenheden Masschelein én de rektor van deze universiteit – die naar eigen zeggen de sociale sektor zeer genegen is –, zullen ongetwijfeld achter deze overeenkomst staan. Dat hopen wij tenminste.

Ten tweede: de beloofde projekten worden namelijk gefinancierd door het zogenaamde *niet-geaffekteerde patrimonium*, gelden waar de KUL mee mag doen "wat ze wil". Hiermee wordt bijvoorbeeld aggregatie en monitoraat betoelaagd, naast bijvoorbeeld de ekstra zitpenningen voor professoren en steun aan de Faculty Club. Een van de voornaamste bronnen van inkomsten van dit niet-geaffekteerd patrimonium zijn onze inschrijvingsgelden. Jaarlijks krijgt de RvS meer dan veertig miljoen – de beruchte "verhoging van de inschrijvingsgelden" – uit dit potje. Nu loopt die som nog op. De studenten hebben zich daar nooit gelukkig mee gevoeld. Op die manier zijn zij het die, via een kleine omweg, de sociale sektor betalen. Zolang de link tussen inschrijvingsgeld en groot onderhoud niet eksplicit is, heeft het weinig zin dit geld af te wijzen.

Op termijn betekent deze oplossing een gevoelige verbetering voor de sociale sektor. Zonder haar werking te moeten inkrimpen, wordt de sektor vernieuwd én uitgebreid. "Ik ben hiermee erg gelukkig. Het is een oplossing waar de huidige studenten vrij weinig van merken, maar de toekomstige generaties des te meer.", aldus De Vuyst.

Tanden

Toch betekent dit niet dat we plots in een soort van paradijs gaan terechtkomen. De regering moet zich deftig houden en bijvoorbeeld niet overgaan tot nieuwe 'saneringen', en de RvS moet nog steeds de juiste beleidsopties nemen. Het minste wat verwacht kan worden is dat er nu meer ruimte zal zijn om 'sociale korrekties' door te voeren. Dat, om het in mensentaal te zeggen, de prijzen laag blijven.

Walter Pauli

Gevaarlijk!

Opgepast. Jij zoekt het gevaar op. Een Veto-abonnement zou wel eens heel schadelijk kunnen zijn. Veto trapt immers op zere tenen, schopt wild om zich heen. Zeg niet dat wij u niet gewaarschuwd hebben.

Wij sturen de Veto een jaar lang, voor 250 (studenten), 300 (niet-studenten) of 600 fr (steunabonnee) naar je op. Bel gewoon je naam en adres door via 016/22.44.38, of spring eens binnen op de 's Meiersstraat 5.

Stagepraktijken bij verpleegkunde

Gratis arbeidskrachten die steeds beschikbaar zijn

De laatste tijd is het sociale klimaat in België onrustiger geworden. Voornamelijk de 'zachte sektor' – de opvoeders, het verplegend personeel, kortom, de hele verzorgingsbranche – begint zachtjes uit de bol te gaan. De klachten zijn veelvuldig: te weinig loon, veel onbetaald overwerk, te weinig werkingsmiddelen, geen waardering voor de gepresteerde arbeid. Geen zinnig mens die er aan twijfelt dat hun klachtenlijst gegrond is. Deze *diplomés* hebben het echter nog relatief goed in vergelijking met hun jongere 'kollega's', de stagiairs. De situaties waar deze studenten mee gekonfronteerd worden, neigen soms zelfs naar het hallucinante. De meeste studenten verpleegkunde zijn over hun stages dan ook niet weinig ontevreden. Enkele leerlingen en reeds gediplomeerde verpleegkundigen – al dan niet werkzaam aan de Universitaire Ziekenhuizen (UZ) van deze universiteit – stonden Veto te woord. Op hun vraag bewaren wij een strikte anonimiteit.

In de opleiding tot verpleegkundige nemen de stages een centrale plaats in. Reeds van in het eerste jaar van de driejarige studie wordt nagenoeg de helft van de lessen gereserveerd voor fieldwork in de Akademische Ziekenhuizen van de KUL. Het totaal aantal voorgeschreven uren stage is niet gering. In totaal moeten tijdens de drie jaar A1-opleiding 1840 uren stage gelopen worden, wat overeenkomt met 230 volledige werkdagen van 8 uur. Dit is kolossaal veel, zeker als je bedenkt dat van iedere stage nog een uitgebreid stage-verslag moet geschreven worden. Daarnaast moeten jaarlijks nog enkele werkjes gemaakt worden over individuele patiënten. Alles bij elkaar levert het praktische werk nog stof voor ettelijke uren burowerk achteraf. A2-ziekenhuisverplegenden dienen zelfs 2250 uren te presteren tijdens hun driejarige opleiding.

Overuren

De duur van de stage overschrijdt echter ruimschoots het wettelijk voorgeschreven aantal uren. Zo wordt elk jaar van iedereen een bijkomende stage-week geëist, voor het geval men ziek zou worden. Op drie jaar tijd betekent dit 960 werkuren ekstra. Wie niet ziek wordt, heeft onvermijdelijk pech gehad. Vreemd is ook dat wie bijvoorbeeld in het eerste jaar verpleegkunde niet afwezig is geweest tijdens de stages, eveneens in het tweede jaar die ekstra-week moet kloppen.

Zelfs met die week erbij, stellen verschillende diensten op de UZ's zich niet tevreden. Op bepaalde afdelingen van Sint-Rafaël – maar niet alleen daar – dienen de stagiairs ook nog eens ettelijke overuren te kloppen. Deze spook-uren dienen tot niets, ze worden doorgaans niet eens vermeld in de stage-beoordelingen die de hoofdverpleegkundigen moeten opmaken. Nochtans is dit eigenlijk verplicht. Officieel hebben de stagiairs deze prestaties dus nooit geleverd.

Af en toe is er wel een leerling die alle gepresteerde uren in haar persoonlijk stage-verslag noteert. "Vreemd, maar daar wordt in het Sint-Elisabethinstituut blijkbaar geen rekening mee gehouden. Wat uren betreft, baseert men zich enkel op het rapport van de hoofdverpleger. Onze eigen verslagen zijn hierin van geen tel."

Waken

Niet alleen het aantal stage-uren is bedenkelijk, ook de verdeling van die uren doet de wenkbrauwen fronsen. Het stage-reglement van het Sint-Elisabethinstituut laat alle wegen open voor willekeurige toestanden. Wij citeren voor de vuist weg: "De stages zijn over het hele jaar gespreid, zowel gedurende de weekends als gedurende de vakantieperiodes"; "Tijden hun opleiding zullen de studenten ook een aantal nachtstages doen"; "tijdens de stageperiodes hebben de studenten *gewoonlijk* (eigen kursivering) om de week één weekend vrij en één weekend stage"; "Wanneer tijdens de stageperiodes, wettelijke feestdagen op een weekdag vallen, krijgen de stagiairs meestal niet vrij"; "Ook tijdens een gedeelte van de kerst- en paasvakantie gaan de studenten op stage"; "gedurende de zomervakantie lopen de studenten drie weken stage en krijgen ze zes weken verlof toegewezen".

Zo zijn de stagiairs bijvoorbeeld verplicht tussen de acht en de vijftien nachtstages (in het jargon 'waken' genoemd) te doen. De diensthoofden zijn echter niet zo happig om stagiairs nachtstages toe te wijzen, omdat zij overdag nuttiger bezig gehouden kunnen worden. Op die momenten is er namelijk veel meer werk dan 's nachts. Als er toevallig een vijftal studenten op hetzelfde moment stage lopen op dezelfde dienst, is het risiko reëel dat enkele van hen geen nachtstage toegewezen krijgen. Als op het einde het totaalbilan wordt opgemaakt, komen zij een aantal nachtstages tekort. De kandidaat-verpleegkundigen moeten dan *na hun studies* tijdens de zomervakantie terugkomen om het tekort te kompenseren. In dat geval heeft men ofwel één weekend ofwel één week ekstra-werk.

Zero

Even bediskuteerbaar is het weekendwerk bij stagiairs. Het is duidelijk dat in de weekends de stagiairs louter en alleen als goede arbeidskrachten gebruikt worden. Op pedagogisch gebied is de ekstra-waarde van het weekendwerk namelijk zero. Je leert zaterdag en zondag niets, wat je niet op een gewone weekdag zou kunnen opsteken. Bovendien krijgen de stagiairs tijdens de weekends vaak 'een gesplitste' dienst. Dit betekent dat zij in de ochtend en de vroege voormiddag moeten werken, en in de late namiddag nog eens. De voornaamste praktische konsekwentie van zo'n uurschema is dat je hele dag verknoeid is, je kunt tijdens de middag niets anders doen dan een beetje uitrusten en niksen. "Bij de *diplomés* heb ik het nauwelijks meegemaakt dat iemand in het weekend een 'gesplitste' kreeg. Bij de stagiairs was het echter bijna een vaste gewoonte. Ik heb dat steeds als een grove diskriminatie gezien."

Een andere gewoonte van het weekendwerk zijn de 'transfers', de overplaatsingen naar andere diensten. "Als het er op het einde van de week naar uitziet dat het weekend rustig zal worden, stijgt je kans op een transfer spektakulair. Je kan dan je diensten gaan aanbieden op een andere, veel drukkere dienst. Van stagiairs wordt tijdens de weekends namelijk verwacht dat ze bergen werk verzetten, weet je." Het vast personeel wordt vanzelfsprekend nooit gekonfronteerd met een overplaatsing.

Een berekening van de studiedruk bij de verpleegkundigen door Kringraad zou best eens interessant zijn. Zoals hoger vermeld is er een zware stagelast. De weken waarin de teoretische opleiding verzorgd wordt, zijn ook niet te onderschatten. Alle lessen moeten op een beperkte tijd gegeven worden, zodat weken met veertig lesuren geen uitzondering vormen. Daarbij komt nog dat – zeker in vergelijking met universiteitsstudenten – het aantal vrije dagen erg klein is.

pH 60

Als de kwaliteit van de stages ter sprake komt, is iedereen het haast unaniem eens "In feite leert men je niets. Alles moet je zelf uitzoeken." De naam stage-begeleiding houdt vooral in dat de hoofdverpleegkundige de leerlingen met voldoende werk belast. Het belangrijkste is dat er voldoende gepresteerd wordt. De rest is bijzaak. Zelfs als er zich momenten voordoen dat leerlingen echt iets kunnen opsteken – tijdens de briefing van patiënten tijdens de middagen bijvoorbeeld – worden zij dikwijls verhinderd om dit goed te volgen. Van de leerlingen wordt immers dikwijls verwacht dat zij dan alle patiënten gaan helpen die bellen. Soms worden ze zelfs aan de afwasbak gezet.

Zeer kenmerkend in dit opzicht is de afkeer voor eerstejaars. Deze leerlingen – zeker bij hun eerste stage – weten letterlijk nog niets af van het métier. Het vast personeel moet dus behoorlijk wat tijd spenderen om deze leerlingen te begeleiden. Het rendement van eerstejaars voor het ziekenhuis ligt vanzelfsprekend heel wat lager dan dat van een derdejaars. Men ziet zo'n nieuwelingen dus dikwijls liever gaan dan komen. "Ik heb al meegemaakt dat een hoofdverpleegster tegen twee eerstejaars die aan hun eerste stage gingen beginnen, zei: "Oh nee, niet wéér twee eerstejaars". Dat moet voor die leerlingen dodelijk geweest zijn. Je weet dan maar al te goed dat je niet welkom bent."

Bovendien laat de teoretische vorming die de leerlingen vooraf in het instituut gekregen hebben, ook te wensen over. Bepaalde leerkrachten maken dag na dag zware beroepsfouten. "Een van de meest markante staaltjes hiervan is de jaarlijks weerkerende uitleg over de kontrole van de pH (zuurtegraad) van het bloed. Deze mag slechts erg lichte schommelingen ondergaan. De leerkracht in kwestie beweert steevast: "Echt problematisch wordt het bij een pH van 60". Terwijl wij allemaal zeer goed weten dat een pH 12 reeds op een uiterst basisch milieu duidt. Een pH 60 kan je vergelijken met een temperatuur van -2000 graden: zo ekstreem dat het zelfs gewoon niet bestaat. Verpleegkundigen die deze bewering stipt zouden opvolgen en slechts gealarmeerd geraken bij pH 60, zorgen voor regelrecht *dodelijke* toestanden bij de patiënten. Toch wordt dit zomaar verteld. Dit is maar één voorbeeld. We zouden er nog tientallen kunnen aanhalen."

Centen

Vorig jaar hebben de studenten van Medica geprotesteerd tegen bepaalde praktijken tijdens hun stages. Eén van de knelpunten hierin waren de financiële vergoedingen. Bij verpleegkunde wordt hierover niet gesproken. Kan ook moeilijk, want in het reglement staat uitdrukkelijk dat *alle reiskosten voor de studenten* zijn. Toch kunnen die vaak bijzonder hoog oplopen. Een leerling die bijvoorbeeld in Diest thuisverpleging moet doen, kan iedere dag een treinreis heen en terug naar Diest betalen. Nu zijn er instellingen die stage-vergoedingen betalen, maar daar zien de leerlingen geen cent van. Het Sint-Elisabethinstituut rijft deze gelden binnen. Volgens het reglement worden die dan "ten voordele van de studenten geïnvesteerd". Dit is een wel bijzonder doorzichtige uitleg. Op een school kan men haast alle uitgaven motiveren als "ten voordele van de studenten".

Protest tegen deze wantoestanden is er nauwelijks. Dat komt vooral door het beoordelingssysteem. De hoofdverpleegkundige van de dienst waar de student werkt, moet een stage-fiche opstellen. Het spreekt voor zich dat studenten die op hun rechten staan, het risiko lopen een slechte beoordeling mee te krijgen. Een stage-beoordeling is namelijk steeds *subjektief*. Vlijt, omgang met patiënten, werken in team, leergierigheid en beleefdheid kunnen immers moeilijk gekwantificeerd worden. Het enige 'verweer' dat de studenten hebben, is dat zij die fiche moeten ondertekenen. Hiermee verklaren zij zich akkoord met de beoordeling van de hoofdverpleegkundige. Doorgaans gebeurt dit, een enkele keer niet. "Eenmaal heb ik geweigerd naar mijn stage te komen. Ik had namelijk al meer dan tien uur teveel geklopt, en men riep mij weer op voor ekstra-uren. Het is een van de weinige keren dat ik op mijn rechten heb gestaan. Toevallig heb ik van die stage de fiche nooit gezien, en toevallig is dat mijn slechtste beoordeling geweest tijdens mijn drie jaar studie."

Tot slot is het wellicht nuttig te peilen naar de oorzaken van de lakunes in dit stagesysteem. Stages worden blijkbaar eerder opgevat als een goedkope en manipuleerbare arbeidsreserve voor de Universitaire Ziekenhuizen dan als een degelijke opleiding voor de student. Een fundamentele vaststelling is echter dat de ziekenhuizen zonder stagiairs geen degelijke verzorging voor de patiënten kunnen garanderen. Dit dwingt ons het probleem van de stages in een breder kader te plaatsen: de toestand van de ziekenhuizen. De hele verzorgingssektor uit momenteel haar ongenoegen over een falend beleid ter zake. Een struktureel personeelstekort is een van de voornaamste klachten.

Krisis

De enige manier om het probleem van de stagiair-verpleegkundigen grondig op te lossen, bestaat erin de normale bezetting voldoende groot te maken. Slechts dan hoeven stagiairs niet konstant te renderen en te presteren, maar kunnen ze het beroep leren. Intussen blijft het bedenkelijk de problemen van een sektor grotendeels op de zwakste elementen af te schuiven. Stagiairs zijn jonger, weten minder, werken gratis, hebben nog geen diploma achter de hand, en vooral: zijn *afhankelijk*. Een beetje meer deontologie van de overheid kan nooit kwaad.

Walter Pauli

FILM EN ARCHITEKTUUR

Het is moedig van het Stuc om uit te pakken met een reeks films waarbij men stelt, dat men ze vanuit hun relatie met de architektuur wil bekijken. Iedereen weet wel dat films altijd iets met *ruimte* te maken hebben, maar hoe moet je je zoiets nu eigenlijk konkreet voorstellen, en hoe kan je een film vanuit die invalshoek gaan zien?

Patrick Greeve, architekt, filmliefhebber en Stucganger die de reeks samenstelde, probeert in de Stuc voor Stuc van deze maand een antwoord op deze vraag te geven, maar wij snappen helaas weer niet veel van het hermetische gekwebbel. Zoveel is echter wel duidelijk: ruimte is onvermijdelijk in film, zo onmisbaar dat je ze niet eens meer opmerkt, er geen oog meer voor hebt. Wie dus speciaal op de aanwezigheid ervan in film wil letten, zal met een heel ander paar ogen dan gewoonlijk moeten kijken. Waar de mens in normale omstandigheden oog voor heeft, is immers de beweging van de *lichamen*.

Overigens zal niemand je verbieden de films op een 'normale' manier te zien. Greeve heeft een prachtige reeks samengesteld. Er zijn stomme films van Clair en Rosselini, er is Renoir en Oshima, en een pareltje van Godard. Architektuur of niet, in het Stuc valt weer wat te bekijken.

Stadsschouwburg Leuven
14 maart om 20.00 u
Kaarten: 300 F - 250 F
(Groepen vanaf 20 personen 200 F)
Voorverkoop en reservatie: Stadsschouwburg 016/22.21.13

Advertentie

Veto sprak met Hendrik Brugmans

"Ik ben dol op de Russen"

Hendrik Brugmans (1906) was in Nederland een korte tijd parlementslid (februari 1939-mei 1940) en tijdens de oorlog aktief in het verzet. Maar hij was ook tweeëntwintig jaar rektor van het Europa-kollege in Brugge en buitengewoon hoogleraar in Leuven en Kortrijk. Hij is zo vergroeid met Vlaanderen dat hij zelfs flamingant is geworden. Voor Nederland is vooral dat laatste zo onaanvaardbaar dat Brugmans (hij woont in Brugge) elke maand een bewijs van overleven moet sturen. Maar de heropleving van zijn grootste passie, de Europese eenmaking, schijnt hem alleen maar goed te doen. Hij schrijft elke maand een artikel over Europese problematieken in De Standaard en allerlei Europa-vriendelijke verenigingen vragen hem om voordrachten te geven. Veto sprak met hem na zo'n voordracht, georganiseerd door de Europakring.

Veto: *U bent van 1950 tot 1972 rektor geweest van het Europa-kollege. In welke geest hebt u die funktie opgevat?*

Brugmans: «Wij stonden in 1949 op het standpunt: 'Die Europese eenwording gaat door'. De enige vraag was of we mensen hadden die voldoende Europees dachten. In het Europa-kollege worden afgestudeerde studenten een jaar lang opgeleid in het kader van Europa. Ekonomie, politiek of recht, maar altijd vanuit Europees gezichtspunt. De bedoeling is ook dat de studenten zich niet alleen bezighouden met hun vakgebied. Er zijn kursussen en seminaries die door iedereen gevolgd kunnen worden.»

«Heel belangrijk voor mij was ook dat men samenwoonde onder hetzelfde dak. Men at aan kleine tafeltjes waar niemand een vaste plaats had. 's Middags zat je dan aan tafel met een Zweeds meisje, een Fransman en een Engelsman, en 's avonds met Italianen en Skandinaviërs. Ook was de afspraak dat we de ene week Frans spraken en de andere week Engels. Dat was naar het voorbeeld van de Raad van Europa, die had ook die twee voertalen.»

Veto: *Het Europa-kollege heeft plaats voor tweehonderd studenten. Hoe gebeurt de selektie?*

Brugmans: «Er zijn beurzen beschikbaar. Dat is al een eerste selektie. Het kan dan nog gebeuren dat men mensen toelaat zonder beurs, maar in het algemeen presteren de beursstudenten bij ons beter. Zij moeten aan de regering hun uitslag rapporteren, en het ligt voor de hand dat ze dan meer hun best doen. Als je op eigen kosten komt, moet je alleen aan je ouders verantwoording afleggen.»

«Wat zo'n diploma van het Europa-kollege waard is? Formeel moet je zeggen: 'Het is waard wat een gek ervoor geven wil'. We zijn daar tegenover onze studenten heel open in: we kunnen niets garanderen. Maar, zeggen we, als we je een jaar gekend hebben, zijn we natuurlijk wel in je geïnteresseerd en in de mate dat we in je geloven, zullen we je helpen. Toen alleen de Raad van Europa bestond, gaf dat problemen, maar nu zijn er meer mogelijkheden. En als ik in de 'Who is who' van de oud-studenten kijk, dan zie ik dat ze over het algemeen heel aardig hebben geboerd en dat ze in hun huidige funktie wel iets kunnen doen met wat ze in Brugge hebben geleerd.»

Veto: *Is de Europese gedachte bij u ontstaan na de Tweede Wereldoorlog of daarvoor?*

Brugmans: «Ervoor. In 1939 ontdekte ik tijdens de Spaanse Burgeroorlog een boek, getiteld 'Europe, ma patrie'. Een prachtige titel, het boek zelf is helemaal niet zo goed. Maar de titel alleen al heeft me een geweldige schok gegeven en zo zou je kunnen zeggen dat ik eigenlijk al vóór de oorlog met Europa bezig was.»

«Na de bevrijding heb ik het gevoel gehad: 'Nu moeten we een beter Nederland maken. Daar is niets van terecht gekomen en toen heb ik gedacht: 'Dat is blijkbaar nieuwe wijn in oude zakken', om het bijbels uit te drukken. Ik kwam toen tot het besluit dat we naar een nieuw kader moesten. En dat kan alleen een vrij Europa zijn.»

Bieten

Veto: *Wat voor een nieuw Nederland had u dan gewild?*

Brugmans: «Wij hadden gedacht dat er in Nederland ook op politiek gebied een volkomen vernieuwing zou komen. We hoopten dat de konfessie (geloofsbelijdenis) niet langer een kriterium voor partijvorming zou zijn, omdat zogenaamd op het kristendom gebaseerde partijen geen zin meer hadden. Ook dachten we dat de sociaal-demokratie historisch voorbijgestreefd was en dat er een nieuwe struktuur van partijvorming zou komen, gebaseerd op het personalisme.»

«Het personalisme was een uitdrukking van de filosofie van wat je de nonkonformisten van de jaren dertig zou kunnen noemen. We gingen ervan uit dat we nooit vooruitgang zouden boeken als we zouden blijven zitten met de twee oude stromingen, liberalisme en kollektivisme. De menselijke persoon stond in het personalisme centraal, maar dan als lid van de gemeenschap en aktief in de verschillende groepen waarvan hij deel uitmaakt.»

Omweg

Veto: *Vindt u van die filosofie iets terug in de Europese beweging?*

Brugmans: «Het was in het begin terug te vinden. Wij hadden als federalisten een boodschap aan de wereld. 'Geen kollektivisme, maar ook geen individualisme. Onze maatschappij gaat in de richting van een personalistische organisatie. Maar wij kunnen die maatschappij slechts vestigen als de grenzen binnen Europa zijn weggevallen.' Nationale politiek heeft geen zin meer. Het was een illusie na de bevrijding te denken dat we een nieuw Nederland konden maken. Nederland is veel te veel vervlochten met Europa en de wereld. De nationale staat is zelfs een obstakel geworden op de weg naar de toekomst.»

«Van die ideeën is weinig terug te vinden in wat Europa nu voorstelt. Maar toen de Fransen de Europese Defensie Gemeenschap, die een politieke gemeenschap inhield, verwierpen, hadden de federalisten geen andere keuze dan de eenmaking langs een zijweg te realiseren. Als je echter met de ekonomie begint, kom je aan het meest kwetsbare gedeelte. Ieder land heeft zo z'n eigen gevoelige punten. Je krijgt dan een eindeloze reeks van obstakels. Het is een omweg, maar door al die moeilijkheden is het gevaar groot dat je het eigenlijke doel uit het oog verliest. Onvermijdelijk moet men zich overigens ook nu al met sociaal-kulturele problemen bezighouden. Denk maar aan de problematiek van de inwijkelingen en het principe van gelijk loon voor man en vrouw.»

Veto: *Europa is natuurlijk groter dan de EEG. Maar waar legt u de grens? Hoe groot is Europa?*

Brugmans: «Ik vergelijk de EEG zoals ze gegroeid is graag met de 'Urkantons' van Zwitserland. Men is met drie begonnen, nu heeft Zwitserland er eenentwintig. Het was belangrijk dat er een fransprekend kanton bijkwam, en later een niet-agrarisch kanton, Zürich. Zo gaat het ook met de Europese Gemeenschap. Je moet ergens beginnen. Het feit dat het groeit, is een bewijs dat zo'n gemeenschap aantrekkelijk is.»

«Hoe meer we in kontakt kunnen komen met Oost-Europa, hoe beter. Op kultureel gebied behoren ze zeker tot Europa. Het IJzeren Gordijn heeft geen historische wortels. De scheiding tussen Oost en West is er alleen maar gekomen omdat het Russische leger op het einde van de oorlog een zeker aantal landen heeft kunnen bezetten. Maar het lijkt mij niet mogelijk dat dergelijke landen met hun burokratische staatsekonomie (want de handel met het buitenland blijft het monopolie van de staat) lid kunnen worden van de EEG.»

«Wat de Russen betreft: ik vind dat we hen zelf aan het woord moeten laten. Denken ze zelf dat ze Europeanen zijn? Dat is een oude diskussie in de Russische kultuur, maar ik denk dat de slavofielen, zij die zeiden: 'Nee, wij zijn namelijk veel beter' het uiteindelijk gehaald hebben. Het is ook ondenkbaar dat de Sovjet-Unie zich zou kunnen verenigen met de landen ten westen van hun grens. Dan zouden wij gewoon een aanhangsel zijn van het Russische imperium.»

Ataturk

Veto: *Maar kan men die niet-Europese stroming in Rusland, de slavofielen, dan niet beschouwen als nationalisten die tijdelijk de overhand haalden? Denemarken neemt ook geregeld afstand van Europa, en toch twijfelt niemand eraan dat Denemarken tot Europa behoort.*

"Het IJzeren gordijn heeft geen historische, kulturele wortels. De Russen daarentegen behoren zeker niet tot de Europese kultuur."
(Foto Hendrik Delagrange)

Brugmans: «De Denen hebben er nooit over gediskussieerd dat ze Europeanen waren. Terwijl men in Rusland voortdurend met die vraag geworsteld heeft. Ik ben dol op de Russen, en we moeten met de Sovjet-Unie de best mogelijke buurrelatie hebben. Maar ze zijn van een andere kultuur dan de onze. Niet alleen zijn ze van Byzantijnse afkomst, maar bovendien hebben ze drie eeuwen lang onder Mongoolse heerschappij geleefd. Verder is de vooruitgang in Rusland altijd van bovenaf gestuurd. Ze hebben nooit een bourgeoisie gekend die het initiatief nam. De Russische Revolutie was geen breekpunt: onmiddellijk na de omwenteling kwam het gezag in handen van despoten.»

Veto: *Turkije doet al sinds jaren moeite om in de Europese Gemeenschap te komen. Maar hoort Turkije bij Europa?*

«Zo gauw de Turken erkennen dat ze in 1915-1916 een genocide op de Armeniërs hebben gepleegd, ben ik bereid met hen te praten. Zolang ze niet bereid zijn tot zelfkritiek, vind ik niet dat ze bij Europa horen. Ze zijn eeuwenlang kontra-Europees geweest. Ze zijn verwesterd, ze zijn onder Ataturk gemoderniseerd, maar men moet niet te gauw aannemen dat ze Europeaan geworden zijn. Ik sta heel huiverig tegenover de toetreding van Turkije tot de Europese Gemeenschap, en des te meer omdat de Gemeenschap schijnt te denken dat de toetreding uitsluitend van handelsbetrekkingen afhangt. Dat is helemaal niet zo.»

«Europa heeft nu eenmaal die kulturele eenheid, en horen de Turken daarbij? Is Turkije een demokratie? Als je de laatste rapporten van Amnesty International leest, stel je je daar toch vragen bij. *(lacht)* Ik reken natuurlijk een beetje op de Grieken die blijven zeggen: 'Niet met Turkije'. Als je bedenkt dat die twee landen enkele jaren geleden op de uiterste grens van een *shooting war* hebben gestaan! En die zouden dan samen in de Europese Gemeenschap zitten! Oorlog tussen twee lidstaten kunnen we best missen. Ik zou zeggen: los eerst de kwestie Cyprus op en dan zien we wel verder. Maar ook dan stel ik mij de vraag: hoort Turkije bij Europa? Pas op, ik verbind geen enkel moreel oordeel aan het al dan niet behoren tot de Europese kultuur. Het is geen kwestie van goed of kwaad, maar alleen van: 'horen die twee wel bij elkaar?'»

Veto: *U pleit enerzijds voor een integratie van de nationale staten in een groter geheel, maar anderzijds bent u tegen wat u 'de smeltkroes' noemt, de totale versmelting van alle landen ter wereld. Schept zo'n blokvorming geen gevaren voor grootschalige konflikten?*

Brugmans: «Onder smeltkroes versta ik een nationale eenheid, waarbij iedereen onder hetzelfde model komt. Dat leidt volgens mij tot een verenging, omdat de stimulans voor vernieuwingen altijd gegroeid is uit de botsingen tussen verschillende kulturen. Ik geloof niet in een strijd tussen de blokken. Meer zelfs, het kontakt met anderen is altijd emancipérend. Men ziet hoe de anderen het doen en men beseft dat dat ook gaat. Wij staan aan de vooravond van een dialoog van de kulturen. Een organisatie als bijvoorbeeld de Europese Culturele Stichting heeft de ambitie om samen te werken met een Russische of Arabische kulturele instelling. Dergelijke niet-regeringsorganisaties bereiden de eeneentwintigste eeuw voor. Maar om te kunnen dialogeren moet je natuurlijk jezelf zijn.»

Luc Janssens
Jean-Luc Peers

Hendrik Brugmans, *Wij, Europa*, Kritak, 1988, 284p.

DE COME-BACK VAN
MARLON BRANDO
DE REL ROND
RUYSLINCK
DE WASMIDDELEN-OORLOG:
BLIJ MET FOSFAATVRIJ ?
PANORAMA
10
DOET HET GOED !
Advertentie

homo- en lesbiënnecentrum
DE ROZE DREMPEL
café: 21-1 u.
elke woensdag
jeugdhuis schrabbel
craenendonck 27 3000 leuven
opening: 8/3!
Advertentie

Standaardwerken over muziek en architektuur

De registratie van de twintigste eeuw

In kultureel opzicht is de twintigste eeuw, die nu stilaan op haar laatste benen loopt, een onbegrijpelijk kluwen. Alleen al de westerse kultuur is – wellicht meer dan in andere tijdperken – een vat vol tegenstrijdigheden. Denk bijvoorbeeld aan de immens uiteenlopende stromingen in de beeldende kunst van Cézanne tot Beuys. De recente kunst- en kultuurgeschiedschrijving heeft dan ook de grootste moeite om haar onderwerp in de hand te houden: te veel van wat er in deze eeuw gebeurd is, is nog niet echt uitgeklaard. Toch bestaan er over verschillende kulturele domeinen uitstekende inleidende werken. Recent werden twee zulke historische overzichten in een Nederlandse vertaling uitgegeven.

"Modern Architecture, a Critical History" van Kenneth Frampton en "Modern Music. From Debussy to Boulez" van Paul Griffiths dateren allebei van omstreeks 1980. Ze werden toen gepubliceerd in de intussen vrij uitgebreide "zwarte reeks" van de Londense akademische uitgeverij Thames & Hudson. Het boek van Griffiths werd al onmiddellijk na de publikatie vertaald. Nu verscheen een goedkope editie van die vertaling bij Het Spectrum/Aula. *Modern Architecture* van Frampton verscheen bij de linkse uitgeverij SUN, die daarmee haar indrukwekkende kollektie van kritische publikaties aanvult.

Beide boeken zijn enigszins akademisch georiënteerd; wie een volslagen leek is in de muziek of de architektuur zal meer dan eens de wenkbrauwen fronsen bij de behandeling van technische details. Maar dat mag geen hinderpaal vormen want Frampton en Griffiths hebben puik werk geleverd.

Muziek

Griffiths tekent in zijn boek de hoofdlijnen uit van de ontwikkeling van de "klassieke muziek" in de twintigste eeuw. Daarvoor heeft hij bewust een aantal markante komponisten uitgekozen. Dat levert een zeer helder leesbaar verhaal op maar ongetwijfeld doet die aanpak een beetje afbreuk aan de verdiensten van een aantal komponisten die buiten de hoofdstroom vallen. De meeste komponisten van enige betekenis komen wel aan bod maar om het betoog beknopt en bevattelijk te houden ligt de klemtoon wel op het werk van een tiental "hoofdvertolkers".

Wie zijn die goden van de moderne muziek? In eerste instantie heb je de wegbereiders: Gustav Mahler bijvoorbeeld, om maar meteen de belangrijkste te noemen. Mahler is de komponist van een tiental symfonieën waarin een tot dan toe ongekend register aan kleuren, stemmingen, gevoelens en timbres bespeeld wordt. Mahler kreëerde een ekspressief universum (geen gesloten en samenhangend symfonisch verhaal zoals Beethoven) waarin de grootste tegenstellingen in mekaar overvloeiden. Die obsessionele ekspressiedwang ligt niet ver meer af van de moderne behoefte om klanken te uiten los van om het even welk keurslijf.

Hormoniek

Want "bevrijding" is misschien het juiste woord om aan te duiden wat de meest vooruitstrevende komponisten omstreeks 1910 zochten: bevrijding van de ekspressieve beperkingen van de oude muzikale vormen en de klassieke harmoniek. Arnold Schönberg was de man die daar komaf mee maakte: zijn atonale komposities kwamen voort uit een behoefte om innerlijke emoties zo direkt mogelijk bloot te leggen, "want het openbaren van de diepste van de persoonlijkheid vereiste muzikale middelen van een uiterst persoonlijke soort, en geen middelen gedikteerd door de traditie" (p. 22). Die bekommernissen brachten Schönberg er toe een geheel nieuw en eigenzinnig kompositiesysteem te bedenken: de dodekafonie. Daarbij maakte hij telkens gebruik van een vooraf bepaalde reeks samengesteld uit de twaalf noten van de chromatische toonladder in een bepaalde volgorde. "Komponeren" was dan niets anders dan het steeds verder manipuleren en vervormen van die reeks doorheen de kompositie. Paradoksaal genoeg stichtte Schönberg daarmee een *nieuwe traditie*, want zijn leerling Anton Webern bouwde de techniek verder uit tot het nog strengere, bijna matematische serialisme. Het zal niet verwonderen dat de muziek van Webern erg ontoegankelijk en zelfs esoterisch is, maar ze klinkt helemaal niet brutaal; integendeel, ze is heel broos en kwetsbaar.

Na de dood van Webern in 1945 raakte het serialisme in ruimere kringen bekend. Pierre Boulez en Karl-Heinz Stockhausen zijn de bekendste figuren uit de bloeitijd ervan, maar geen van beiden haalde het niveau van Webern.

Geniaal

Al was het serialisme in Europa op een bepaald moment onbetwistbaar de dominante strekking in de moderne muziek, toch moet het belang ervan niet overschat worden. Vanuit de Verenigde Staten kwamen andere geluiden aanwaaien, geluiden die de klassieke muziektraditie van een andere kant aanvielen. Henry Cowell bijvoorbeeld zette niet alleen de traditionele kompositieprincipes op zijn kop door de introduktie van elementen van vrije improvisatie, maar bouwde ook nieuwe instrumenten zoals de *rhythmicon*, een soort pianoslagwerkinstrument. Op die manier trachtten moderne komponisten totaal nieuwe klankkleuren en klankkombinaties te kreëren. In die traditie hoort ook John Cage thuis, de eeuwig optimistische klankanarchist, de man die in de jaren '40 naar hartelust bouten en moeren tussen de snaren van zijn piano stak. Met zijn radikaal naïeve houding tegenover muziek en klanken opende Cage een volstrekt nieuw muzikaal universum. Schönberg noemde hem "geen componist, wel een uitvinder – maar geniaal" (p. 86). In de jaren '50 begon Cage met zijn *aleatorische* muziek: muziek bepaald door het toeval, muziek die niet gedikteerd is door het menselijk brein en die zich onttrekt aan elke kontrole.

Gekonditioneerd

De meeste moderne muziek is ondenkbaar en onvatbaar zonder de teoretische reflektie die eraan voorafgegaan is of die er soms integraal deel van uitmaakt. Paul Griffiths heeft dat perfekt begrepen, en slaagt er over het algemeen erg goed in te verklaren hoe komponisten als Cage, Schönberg, Webern en anderen tot hun houding tegenover muziek gekomen zijn. Zijn boek is dan ook een verhelderende én meeslepende introduktie.

Maar de moderne muziek heeft nooit op een grote publieksbelangstelling kunnen rekenen. Fenomenen als de jazz en de opkomst van de populaire muziek zijn in sociaal opzicht ook veel belangrijker en interessanter dan de muziek van Cage en Stockhausen. De maatschappelijke betrokkenheid van de moderne muziek kan soms geraffineerd en knap zijn, maar ze is altijd *teoretisch* van aard. Sociaal gezien is de moderne muziek, nog meer dan de moderne kunst, een marginaal fenomeen.

Voor de moderne architektuur is die sociale dimensie juist een essentieel punt. Enerzijds is architektuur van oudsher een "kunsttak". De architektuur is ook vaak gezien als het uitverkoren dekor voor de vereniging van alle kunsten in het *Gesamtkunstwerk*. Maar anderzijds kreëert de architektuur de leefruimte van mensen van vlees en bloed. Architektuur is dus bij wijze van spreken dubbel gekonditioneerd: artistiek en sociaal. Een geschiedenis van de moderne architektuur moet dan ook een komplekse puzzel zijn van artistieke kontroverses, estetische tendenzen, uiteenlopende filosofische achtergronden en sociale motieven die inspelen op nieuwe bouwtechnologische ontwikkelingen. Het is dié puzzel die Kenneth Frampton in *Moderne architectuur* aan het papier heeft toevertrouwd. En hij deed dit met brio.

Strijdpunten

Licht verteerbare lektuur is *Moderne architectuur* nochtans niet. Het boek telt maar liefst 450 bladzijden in 2-kolommen-druk en wie hoopt in een handomdraai inzicht te krijgen in de problematiek van de 20ste eeuwse architektuur zal bedrogen uitkomen. Frampton vertelt geen globaal (en dus onvermijdelijk tendentieus) verhaal, maar belicht op een zo korrekt mogelijke maar ook kritische manier het werk van de belangrijkste architekten van de periode 1900-1975. De grote namen passeren de revue, dat spreekt vanzelf: Gaudì, Horta, Frank Lloyd Wright, Loos, Mies Van der Rohe, Le Corbusier. Toch valt het op dat Frampton zorgvuldig vermijdt de klemtoon te leggen op een of andere stroming. Hij trekt ook geen simpele lijn langs de behandelde personages om een mooie en bevattelijke evolutie te schetsen. Het boek is eerder een illustratie van de kompleksiteit van het onderwerp. Frampton schildert een geschiedenis van twisten en onenigheden, van strijdpunten en tema's in de architektuur.

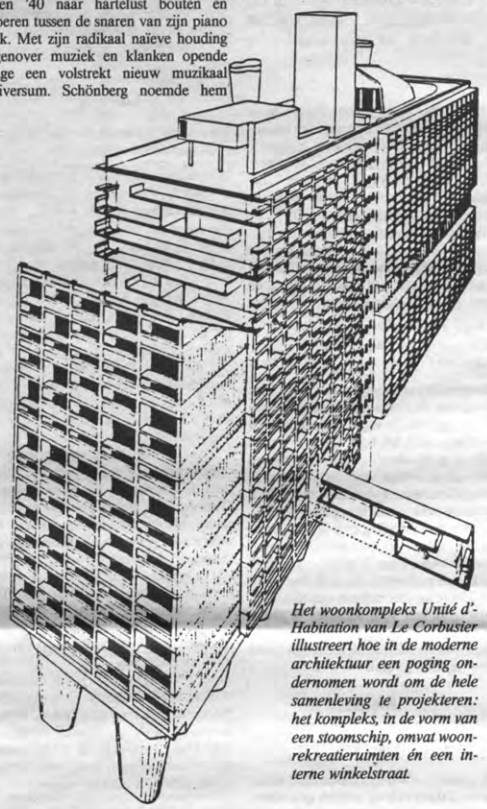

Het woonkompleks Unité d'-Habitation van Le Corbusier illustreert hoe in de moderne architektuur een poging ondernomen wordt om de hele samenleving te projekteren: het kompleks, in de vorm van een stoomschip, omvat woonrekreatieruimten én een interne winkelstraat.

En toch heeft Framptons architektuurgeschiedenis één hoofdpersonage: Le Corbusier. Zijn naam duikt in zowat elk hoofdstuk op. Nog meer dan Frank Lloyd Wright in de Verenigde Staten is Le Corbusier in Europa en de rest van de wereld dé wegbereider en bezieler bij uitstek. Maar ook zijn weg is niet rechtlijnig. Aanvankelijk was hij voorvechter van een radikaal modernistische architektuur, waarin de technologie verheerlijkt wordt. Hij droomde van woningen als "machines à habiter", een term die voor hem tegelijk poëtische en funktionele achtergronden had. Later ontwierp hij vanuit een grote ideologische inspiratie de Stralende Stad en het kolossale Plan Obus voor Algiers. In deze ontwerpen projekteerde Le Corbusier enorme hoogbouwkompleksen in het groen als een poging om komaf te maken met de chaotische wirwar van de 19de eeuwse stad. De hele samenleving werd zo als het ware in een nieuw kleedje gestoken. Alleen al daaruit blijkt een bijna onbegrensd vertrouwen in de mogelijkheden van de moderne techniek. Frampton konstateert nadien een periode van ontgoocheling: Le Corbusier verloor in de jaren '30 zijn geloof in de heilzame werking van de machinecivilisatie. Zijn latere werken hebben een uitzonderlijk poëtisch gehalte: de kapel van Ronchamp, de stad Chandigarh.

Intelligente blik

Voor de lezer die *Moderne architectuur* leest als eerste inleiding reikt Frampton ongetwijfeld teveel materiaal aan. Toch is die keuze voor een zeer breed spektrum terecht, want wie alleen de populairste architektuurkritici en -historici van het ogenblik leest (*Charles Jencks* en zijn volgelingen...), krijgt een enorm vertekend en zelfs afstotelijk beeld van de moderne architektuur. Zo is het de laatste jaren gemeengoed geworden om te spreken van een postmoderne architektuur die een reaktie zou zijn op de "koele, abstrakte en onleefbare" moderne architektuur. De postmoderne architektuur – volgens Jencks de "architektuur van onze tijd" – is dan een architektuur die barst van de kommerciële kitsch, de flauwe grappenmakerij en de goedkope effekten. Volgens Jencks is dat "architektuur die de mensen aanspreekt, in tegenstelling tot de moderne architektuur van Le Corbusier en het Bauhaus". Gelijkaardige redeneringen vind je terug in het overigens wel grappige boekje *From Bauhaus to Our House* van Tom Wolfe (dezelfde, jawel).

Helaas tref je langs onze straten tegenwoordig wel eens woningen aan waarin een lachend gezicht of een andere banale grap verwerkt is, maar de realiteit van de hedendaagse architektuur is gelukkig niet daartoe beperkt. En gelukkig bestaan er ook auteurs die ons een intelligentere blik op de moderne architektuur gunnen dan Jencks en Co. *Moderne architectuur* van Kenneth Frampton is op dat gebied een voltreffer. Voor elke architektuurstudent is dit boek een *must*, maar ook voor de geïnteresseerde leek is het een stevige aanrader.

Didier Wijnants

Kenneth Frampton, *Moderne architectuur. Een kritische geschiedenis*, SUN, 1988, 444 p., 950 BF.
Paul Griffiths, *Moderne muziek. Van Debussy tot Boulez*, Spectrum/Aula, 1988, 188 p, 695 BF.

DE KOLLEKTIE

Het "Deutsches Architekturmuseum" in Frankfurt is de gelukkige bezitter van een uitgebreide kollektie plannen en makettes van de belangrijkste hedendaagse architekten. Naar aanleiding van de tentoonstelling van die kollektie in Rotterdam is een fraai boek verschenen, getiteld *De collectie*. Inhoudelijk valt die katalogus vrij mager uit. Veel essentieels over de hedendaagse architektuur verneem je er dus niet in, maar het boek is wel illustratief voor wat er momenteel gaande is in de hoogste kringen van het architektuurgebeuren. Alle prima donna's van de architektuur staan erin, met vaak adembenemende tekeningen. Voor architektuurliefhebbers die voor prentjes vallen dus. (DW)

De collectie. Een keuze uit het bezit van het Deutsches Architekturmuseum, Veen/Reflex, 1988, 795 fr.

TRUCH NAAR SGOOL

Afgelopen dinsdag vond onder grote belangstelling de bekendmaking van de voorstellen van de werkgroep voor de hervorming van de spelling plaats. De pers toonde vooral interesse voor de taalkundige aspekten ervan, bij de behandeling van de juridische problematiek viel de zaal zowat in slaap.

Meteen werd duidelijk dat de spelling opnieuw een mediagebeuren geworden is. Professor Guido Geerts was figuur van de dag en mocht voor de televisie uitleggen wat er nu wel allemaal zou gaan veranderen.

Misschien verandert er niets. Dat hangt namelijk helemaal van de ministers af. De *voorstellen* van de werkgroep kunnen leiden tot maatregelen (een wet), als de ministers daar belangstelling voor hebben. Een spellingswijziging is uiteindelijk een politieke zaak.

Wetenschappelijk onderzoek bracht aan het licht dat het publiek geen ingrijpende veranderingen wenst (nog altijd geen *odeklonje*), maar wel van de dubbele spelling af wil. Er is ook een meerderheid voor een vereenvoudiging van de werkwoordsspelling.

Met betrekking tot de bastaardwoorden wordt voorgesteld een gematigde vernederlandsing door te voeren. Je krijgt dan een woord als 'kultuur', maar niet 'sjofeur'. Het probleem van de tussenklanken (e/en/s/ss) wordt met een paar eenvoudige ingrepen radikaal opgelost, net als dat van de diakritische tekens: 'meeëten' wordt 'mee-eten'. De wijziging van de vervoeging van de werkwoorden is het meest ingrijpend, en het delikaatst. Of wat dacht u van 'ik wachte' en 'het gebeurd'?

Volgende week trekt Veto naar de lagere school om uit te vissen of de voorstellen werkelijk aan de spellingsproblemen van de kinderen kunnen verhelpen. Want dat u er geen last mee hebt, dat wisten we al. (JR)

VERGEET NIET UW ABONNEMENT TE HERNIEUWEN
-- 's Meiersstraat 5 Leuven 016/22.44.38 --

Dirk Lauwaert over cinema

"Het feminisme heeft het vrouwelijke in de film vernietigd"

Iedereen die kan kijken, gaat wel eens een keer naar de bioskoop, en blijkbaar is het ook zo dat iedereen die kan praten, de mond vol heeft over film. Nochtans wordt overal beweerd dat de cinema van vandaag *ziek* is. Het publiek lijkt zich vooral te interesseren voor banale kommerciële produkten. Regisseurs die geen kassuksessen halen, krijgen voor hun volgende film geen geld meer bij elkaar. Is ook de cinema een door vervlakking geteisterde, ten dode opgeschreven kunstvorm? Veto sprak met Dirk Lauwaert, docent aan het HRITCS en Sint-Lucas, over zijn passie.

Veto: *Laten we maar meteen een zwaar klichee bovenhalen. In het werk van veel filmkritici is nogal eens een regressief tintje te bespeuren: de film van vandaag zou niet meer het peil halen van wat er vroeger werd gemaakt.*

Lauwaert: «De film was voor de vorige generaties een hoofdader van de verbeelding van de Westerse kultuur. Nu lijdt die aan aderverkalking. Men vindt geen volwaardig alternatief meer voor de levensnoodzakelijke kanalisering van die verbeelding.»

«Je zou kunnen zeggen dat de moderne film alleen nog maar een kwestie van kassuksessen is, maar het is ingewikkelder dan dat. Ik heb de indruk dat de hele cinema niet meer weet wat *publiek* is. Dat is duidelijk als je de publiciteitslijn van de moderne cinema volgt. Er zijn geen regels meer, terwijl vroeger alles evident was. Er was geen wantrouwen tussen scherm en publiek. Nu weet het scherm niet meer wat het publiek wil, de spelregels worden niet meer geëerbiedigd, en ook het publiek is niet zeker van wat het van de film mag verwachten. In het 'star system' van vroeger boden stereotiepen een houvast voor de toeschouwer. De 'stars' wisten heel goed aan welk verwachtingspatroon ze dienden te voldoen. Neem nu een Jack Nicholson: die man weet niet wat van hem verwacht wordt. En dat is vandaag zo met alle akteurs.»

Veto: *Je hoort vaak zeggen dat de moderne film de verbeelding geen ruimte meer laat voor de verbeelding van de kijker. Men weet niet wat de kijker wil en dus toont men alles maar.*

Lauwaert: «Dat is inderdaad vaak zo. Er zijn heel wat filmmakers die de keuze, namelijk wat ze zullen laten zien, niet kunnen maken, precies omdat de relatie met het publiek zoek is geraakt.»

«Aan de andere kant is het echter zo, dat je niet te pessimistisch mag zijn. Ik heb namelijk een schitterende filmweek achter de rug. 'Dead Ringers' van David Cronenberg is een van de knapste films die ik de laatste jaren te zien kreeg. Ook 'Gij zult niet doden' van Kieslowski heeft een diepe indruk op mij gemaakt. En dat zijn recente films. Iemand als Kieslowski weet heel goed wat hij wel en wat hij niet moet vertonen. Daardoor bouwt hij een meesterlijke suspense. Door dingen niet te laten zien, legt hij juist de essentie van zijn film bloot.»

Veto: *De zogenaamde regressie binnen de cinema komt ook tot uiting wanneer men spreekt over iets als 'klassieke film'. Die verschilt fundamenteel van wat men nu maakt.*

Lauwaert: «Wanneer ik denk aan klassieke film, dan zie ik Marlene Dietrich, Greta Garbo, Fred Astaire. De manier waarop Astaire met zijn dansen de film energie inpompt, is typisch voor de klassieke film. Zo'n film is in harmonie met zichzelf. De moderne cinema is een tegenbeweging, het ontbinden van die harmonische relatie. Op zich is dat niet negatief, maar het is en blijft een gevaarlijk proces. Want met die 'zelftwijfel' van de moderne film is ook het publiek gaan twijfelen aan wat het zag. Met alle konsekwenties vandien: het publiek wordt kleiner. Kunst die twijfelt aan zichzelf is altijd kunst voor een elite.»

Veto: *Je kunt je ook de vraag stellen of film vandaag nog kunst wil zijn. Moet je geen onderscheid maken tussen de regisseurs die enkel aan geld denken, en de regisseurs die in de eerste plaats kunst willen voortbrengen?*

Lauwaert: «Ik ben tegen zulke redeneringen, omdat film *altijd* met geld te maken heeft, en op een veel sterker manier dan voor iemand die een boek schrijft. Bij film is de ekonomische faktor doorslaggevend. De opsplitsing kun je slechts op één manier maken: ofwel begin je aan een film om er veel geld mee te verdienen, ofwel wil je met je film genoeg verdienen om je volgende projekt te financieren. Maar dat heeft dan ook weer met geld te maken. En als je op de eerste manier redeneert, dan kan je net zo goed je geld beleggen of een petroleumhandel beginnen. De moderne film is voor een groot deel dan ook gelijk aan handel in petroleum. Het is geen kunst meer.»

«Film is een industrie. Ik erger mij natuurlijk aan snel ingeblikte roetinefilms, maar ik moet ze aksepteren. Mijn ergernis aan slechte film wordt genuanceerd door het besef dat ze deel uitmaken van het geheel. Binnen dat geheel zitten ook de films die mij bevallen. Bovendien is het zo dat die middelmatige films mij wel intrigeren. Als die een groot sukses kennen, dan wil ik de reden daarvan achterhalen. En door dergelijke dingen te gaan bekijken, blijf ik op de hoogte van de nieuwe tendenzen in de filmindustrie. Aan een 'Rambo' erger ik mij trouwens al lang niet meer.»

Veto: *Hoe verklaart u het sukses van films als 'Rambo'?*

Lauwaert: «Dat is toch evident! Een produkt als 'Rambo' is heel doorzichtig, zelfs kinderlijk naïef. Het *mannelijk* lichaam staat er centraal. Dat is erg belangrijk: sinds het begin van de cinema is er een echte traditie van een striptease van mannen gegroeid. Waarom denk je dat Rambo steeds in ontbloot bovenlijf rondrent? Hij etaleert zijn lichaam, en dat levert sukses op.»

«Het *vrouwelijk* lichaam wordt echter vreselijk verwaarloosd. Heel de moderne cinema lijdt aan een chronisch gebrek aan verbeelding wat de figuur van de vrouw betreft. De rol van de vrouw is heel onduidelijk geworden. Wat ik mis in de moderne film, is het vrouwelijke, *le féminin*, zoals Dietrich en Monroe dat zo voortreffelijk wisten te brengen. Vrouwenrollen zijn vandaag erg eng.»

Veto: *U legt de oorzaak van het verlies aan vrouwelijkheid bij het feminisme. Dat is een kontroversiële stelling.*

Lauwaert: «Het feminisme heeft in de maatschappij een aantal taboe's gekreëerd, die zonder meer katastrofaal bleken te zijn. De feministen wilden een uniseks geslacht, en daarom weigerden zij de antipoden, man en vrouw, nog langer tegen elkaar uit te spelen. Als de tegenstelling tussen man en vrouw wegvalt is er geen afstand meer, en dus ook geen verlangen. Denk aan de huwelijkskomedies: er loopt telkens een breuk doorheen die moet gelijmd worden. Vroeger werd die breuk meesterlijk in beeld gebracht.»

«Begrijp me echter niet verkeerd: elke vrouw heeft mannelijke aspekten in zich, en vice versa. Als de man 'le féminin' niet in zich had, dan had hij ook niet het idee kunnen krijgen, het bij de vrouw te gaan zoeken. Elk mens voelt dit konflikt man-vrouw in zich. Wanneer men daar een taboe op legt, zoals het feminisme doet, dan verdwijnt die spanning.»

Veto: *U ziet filmen ook als iets mannelijks. Vrouwen zouden volgens u niet op hun plaats zijn achter de kamera.*

Lauwaert: «Cinema is: door een beschermd instrument, de kamera, naar iets kijken. Door die blik verwerft de filmmaker *macht* over het objekt dat hij filmt, dat is iets fetisjistisch. Wanneer je dat psychologisch bekijkt, is dat volgens mij een mannelijk mechanisme. De blik gaat eerder van de man naar de vrouw, en niet andersom. De blik van de vrouw naar de man is van een ander soort, geen kamerablik. De meeste vrouwen zijn overigens niet in macht geïnteresseerd.»

Veto: *Dat lijkt geen al te positief oordeel over de vrouw in te houden. Het ruikt een beetje naar determinisme: een vrouw is geen filmer omdat haar natuur verschilt van die van de man.*

Lauwaert: «Ik bedoel dat niet negatief. Ik zie de vrouw meer als een gesloten cirkuit. Waarom staat een vrouw zo vaak voor de spiegel? Dat is om de blik op zichzelf te oefenen, en niet de blik die zij op de man richt. De man geeft leven aan de vrouw doorheen zijn blik, andersom is dit niet het geval. Kijk naar de blik van Marlene Dietrich: zij is slechts in zichzelf geïnteresseerd, en niet in haar partner.»

«Anderzijds wil ik hiermee niet alle vrouwelijke regisseurs zonder meer afschrijven. Je moet je niet steunen op het geslacht dat op iemands identiteitskaart vermeld staat. Een vrouw kan ook heel mannelijke trekken vertonen. Net zo goed als er mannen zijn die uren voor de spiegel staan.»

Veto: *Als u over film praat, hebt u het nogal eens over spektakel, een uitvergroten van de werkelijkheid. U plaatst het lichaam daarbij centraal.*

Lauwaert: «Men mag film niet beschouwen als een registratie van de werkelijkheid. Wat de toeschouwer raakt, is de fantasie op het scherm. Hij krimpt nooit ineen van het realisme. Wat zich in het hoofd van de kijker afspeelt, wordt veroorzaakt door de fiktie op het doek.»

«Het is evident dat het lichaam daarbij centraal staat. Het is het uitgangspunt in het leven. Bij alles wat hij doet of denkt, heeft de mens zijn lichaam nodig. Bovendien wordt alles wat er met dat lichaam gebeurt als het ware verdriedubbeld uitvergroot op het scherm. Door naar dat lichaam te kijken, wordt de toeschouwer zich ongelooflijk sterk bewust van zijn eigen lichaam, via die andere wereld op het scherm. Film is een fantasiewereld en een inkarnatie van de werkelijkheid tegelijk.»

Veto: *Film is voor u in de eerste plaats een passie. Uw kijk is dan ook nogal emotioneel. Typisch daarbij is de klemtoon die u legt op het 'ongelukkige' van filmkunst. Is dat niet het klichee van de getormenteerde kunstenaar?*

Lauwaert: «Iemand die gelukkig is kan geen goeie film maken. Geluk is een toestand van harmonie, een ideale toestand. Je drang om te kreëren ontstaat juist vanuit de grootste ellende. Gerard Mortier van de Munt heeft ooit gezegd: "Waarom zijn er zoveel grote zangers in Oost-Europa? *Parce que c'est une société malheureuse.*" Vele films zijn ook zo prachtig omdat ze er in slagen ons als kijker ongelukkig te maken. Het is een bewijs van het feit dat het menselijk bestaan wezenlijk berust op ongeluk.»

«De mens moet zich verzetten tegen de gruwel van de onverschilligheid die ons universum kenmerkt. Dat is de enige houding die mogelijk is. Want het leven heeft zin. We zijn niet zomaar als materie het universum ingeslingerd, "nous faisons des histoires". Dat is principiële opstandigheid, en die merk je in de film.»

Pruimen

Veto: *In hoeverre heeft de modale filmkijker nog boodschap aan metafysische opmerkingen zoals u die nu maakt?*

Lauwaert: «Dat vind ik een gruwelijk ondemokratische diskussie. De 'modale toeschouwer' ziet net hetzelfde, voelt misschien ook dezelfde dingen, maar hij is minder vlug geneigd er over te praten. Achter de redenering "de gemiddelde kijker is een luie, en dus een domme kijker", schuilt een ongelooflijk paternalisme. Bovendien wordt die redenering ook gebruikt tegen mensen die méér in een film menen te ontdekken, om hen monddood te maken. In die zin is een dergelijke gedachtengang totaal nutteloos.»

Veto: *Maar het is toch zo dat de cinefiel dat soort van onderscheid in de hand werkt. Er is bijvoorbeeld de zogenaamde intellektuele kijker die zijn neus ophaalt voor al wat Amerikaans is, want dat staat gelijk met commerciële film, en die de Europese traditie verkiest: de Italiaanse, Franse en Russische cinema.*

Lauwaert: «Ik herken mij daar absoluut niet in. Je kunt natuurlijk opsplitsingen maken, maar dan gaat het om iets anders. Er is de Europees-Amerikaanse kontroverse: die is gebaseerd op de ekonomische monopoliepositie van de Amerikanen. Je hebt ook het verschil tussen noordelijke en zuidelijke kulturen. In het zuiden heeft men ongetwijfeld een direktere en warmere relatie met cinema.»

«Maar de Amerikaanse aversie, die is mij totaal vreemd. Ik ben dol op Amerikaanse film. Wat mij echter niet interesseert, zijn Nederlandse en Belgische films. Die wereld ligt te dichtbij, en daardoor is mijn onvrede erover des te groter. Bovendien getuigt de manier waarop men hier het lichaam in beeld brengt, van een enorme stroefheid. Het besef dat ik tot die 'clan' behoor is dan ook vreselijk.»

Johan Reyniers
Claudia Van de Velde

"Films zijn vaak prachtig omdat ze erin slagen ons ongelukkig te maken."
(Foto Roel Ruttens)

GASLUI

Dat er in het Leuvense nogal wat ongure lieden rondlopen, hoeven we u zeker niet te vertellen. U moet deze week donderdag uw neus maar eens even buiten steken, en het is vast en zeker raak. Maar de Huisvestingsdienst laat ons weten dat zij zich nu ook al toegang tot uw geliefde kot proberen te verschaffen.

Een private firma heeft zich namelijk al bij enkele gemeenschapshuizen aangemeld met de mededeling dat huizen die met gas verwarmd worden wettelijk verplicht hun gasinstallaties moeten laten nazien. Als voorschot moet er 2000 frank betaald worden, en naargelang van de werken komen er verdere kosten bij.

Dit hele zaakje is echter *nep*. Er bestaat helemaal geen wettelijke verplichting om gasinstallaties te laten nazien. Als u vreest dat er iets mis is met de gastoevoer op uw kot, kan u daarvoor de gasmaatschappij of de brandweer kontakteren. Zij bieden normaal gezien gratis hulp. Alle andere gas-lieden wijst u genadeloos de deur. Men zegge het voort. □

DE KRANT VAN HIER

Winkel is nog altijd aan het werk in de 's Meiersstraat 5, maar binnenkort gaat hij weg. U had het na al die weken misschien nog niet door, maar het is precies daarom dat Veto medewerkers werft. En hopelijk doen ze zo goed hun best, dat ze al snel naar het kader kunnen overstappen. Want ook aan redakteurs durven wij hier al eens chronisch gebrek hebben, of hebt u dit jaar nog niet naar de kolofon gekeken?

Als u er al eens naar gekeken hebt, kon u tot uw grote spijt vaststellen dat uw naam erin ontbrak. Dat is onze schuld niet. U bent gewoon niet ijdel genoeg. U dacht dat u niet kon schrijven? Niemand kan hier schrijven, wij doen maar alsof en de lezers trappen er feestelijk in. U dacht dat u geen pagina kon layouten? Wij kunnen het ook niet, wij herplakken elke zondagnacht elkaars bladzijden, dan duurt het wat langer en hoe langer het duurt, hoe meer lol er te beleven valt in de 's Meiersstraat 5. Daar kunnen onze fotografen van meespreken: zij blijven altijd het langst. U kunt niet fotograferen? Onze dokanen leren het u in een wip.

En als u nu nog altijd denkt dat al deze grandioze mogelijkheden uw petje werkelijk te boven gaan, dan kunt u nog altijd zetwerk komen doen. Dat is hier het gemakkelijkste. U kunt ook gewoon komen zitten kijken.

Er valt altijd wel iets te beleven hier. Eén adres, tot in den treure: 's Meiersstraat 5. Alles is beter bij de krant van hier.

DWB in nieuw kleedje

De schrijvers schrijvelen voort

Met zijn honderdvierendertig lentes is Dietsche Warande en Belfort (DWB) het op één na oudste literaire tijdschrift in het Nederlandse taalgebied. Na het slecht afgelopen avontuur met uitgeverij Den Gulden Engel wordt DWB nu uitgegeven door de Leuvense uitgeverij Peeters. Het blad werd in een nieuw kleedje gestopt, de promotie werd opgedreven en vorige week werd het eerste vernieuwde nummer officieel voorgesteld.

Hoelang dat nieuwe samenwerkingsverband zal duren weet natuurlijk niemand. Niets is in dit land immers zo onzeker als het voortbestaan van een literair tijdschrift. Het huwelijk tussen DWB en Den Gulden Engel heeft nauwelijks twee jaar stand gehouden, en het is helaas nooit echt een gelukkig huwelijk geweest. Den Gulden Engel was een jonge uitgeverij en dacht aan centen. Nu weet iedereen dat het uitgeven van literaire tijdschriften niet meteen een winstgevende bezigheid is. Wie zich in zo'n avontuur stort moet zich bewust zijn van het feit, dat het blad veeleer als een *visitekaartje* moet worden beschouwd. Peeters toont zich op dat vlak erg realistisch. Het brengt vooral wetenschappelijke uitgaven en heeft DWB helemaal niet nodig. Het uitgeven ervan is gewoon iets waar je mee uit kunt pakken – en dat is iets wat Peeters al langer dan vandaag wou doen.

Het had ook anders kunnen uitdraaien. Even leek het erop dat DWB bij het Davidsfonds zou worden ondergebracht, maar daar had de redaktie geen oren naar. DWB heet voluit immers nog altijd 'Dietsche Warande en Belfort', en dat is voor velen een naam die ruikt naar al wat Vlaamsch is en mee opstapt achter de katolieke vlag. Door met het Davidsfonds onder zeil te gaan, zouden die vooroordelen alleen maar versterkt worden. Ten onrechte, dat mag gezegd. De banden met de KU Leuven (Janssens, Brems, Vermoortel, van Assche – en dat zijn nog maar oppervlakteverschijnselen) mogen dan al stevig en talrijk zijn, je kunt DWB bezwaarlijk een rechts blad noemen. Daarvoor zitten er te veel mensen in de redaktie, die er een eerder linkse overtuiging op nahouden. De laatste vertegenwoordiger van de oude garde zal wel priester-dichter Anton van Wilderode zijn, en die komt bijna nooit naar de redaktievergaderingen.

Ondertussen wordt DWB nog altijd volgepend door mensen die rechtstreeks of onrechtstreeks iets met de KU Leuven te maken hebben. Naast bovengenoemde redakteurs botsen wij op namen die in Letteren en Wijsbegeerte vaak op de deuren van de kantoren terug te vinden zijn, of waren. Wij denken aan Hendrik Van Gorp, Guido Geerts, Flip Droste, Jan Flamend, Erik Spinoy, Stefaan Evenepoel, Lut Missinne. Nog meer namen? Dirk van Bastelare, Erwin Jans – allebei germanisten. DWB wordt in de wandelgangen door boze tongen niet voor niets het tijdschrift van de 'derde verdieping' (waar de Nederlandse letterkunde bestudeerd wordt) genoemd.

Magazine

Het tijdschrift heeft er dan ook altijd nogal akademisch, een beetje streng uitgezien. Bij Den Gulden Engel betekende dat een walgelijk schreeuwerige kaft en dito lay-out waar nooit een mens gelukkig om is geweest. Nu ziet DWB er beter uit: een soberder kaft, ander papier. Bovendien is de frekwentie veranderd: verscheen het blad tot voor kort nog tien keer per jaar, nu is het tweemaandelijks geworden. Dat is goedkoper, en het levert minder stress op. Die stress kwam hoofdzakelijk terecht in het hoofd van redaktiesekretaris Philip Vermoortel. De arme man moet dan ook zowat alle praktische zaken die met het blad te maken hebben, regelen, en zoals dat bij literaire tijdschriften regel is, werkt hij uit idealisme en onbezoldigd. De enige Vlaamse betaalde redakteur van een literair tijdschrift is Herman de Coninck, maar zijn Nieuw Wereld Tijdschrift (NWT) is dan ook meer dan een literair tijdschrift alleen.

DWB is het koncept van 'literair tijdschrift' nog niet overstegen. Het is en blijft één van de belangrijkste literaire bladen in Vlaanderen. Zijn plaats is echter niet veranderd, en die plaats is: tegenover NWT, samen met al de rest (Diogenes, De Vlaamsche Gids, Poëziekrant, Kreatief). Al die tijdschriften hebben met elkaar gemeen dat zij een klein aantal abonnees hebben, zelden of nooit in de boekhandel te vinden zijn, en een nogal eenzijdig op literatuur gerichte inhoud hebben. Meestal is dat bewust zo. In het geval van DWB wil de redaktie niet dat het blad een 'magazine' wordt (zoals het NWT dat onmiskenbaar is, dat merk je méteen aan het aantal abonnees). Daardoor is het ietwat afstandelijke karakter ervan behouden gebleven.

Fout

Enerzijds pleit het natuurlijk voor DWB, dat het zich niet wil 'verlagen' tot het brengen van gemakkelijkere, populaire onderwerpen. Anderzijds is het zo, dat DWB op die manier misschien wel nooit een breder publiek zal aanspreken. Hoewel het abonneebestand toeneemt worden veel mensen weggehouden door het plechtige, akademische waas dat het blad omgeeft. Waarom kan er geen foto op de voorpagina, en waarom tref je binnenin bladzijden en bladzijden tekst zonder enige illustratie aan? Vermoortel: "Wie moet voor de foto's zorgen?" Als DWB meer wil zijn dan een akademisch literair blad, dan heeft het meer middelen nodig, waarmee bijvoorbeeld personeel kan worden betaald. Vanuit dat perspektief is het niet verwonderlijk dat je op pagina 63 een dt-fout aantreft. Wie zou ze weghalen? Niettemin blijft een dt-fout storend. Literatuur is in dit taalgebied een zaak van vrijwilligers. Gezond kun je zoiets moeilijk noemen.

Potentieel

Naast het eeuwenoude en aanhoudende probleem van het vrijwilligerswerk is er het nieuwe probleem van de frekwentie: wat moet een tweemaandelijks periodiek *inhoudelijk* brengen? Als maandblad kon DWB de aktualiteit nog enigszins op de voet volgen (hoewel dat lang niet altijd gebeurde), nu zal dat moeilijker zijn. Het eerste nummer lijdt daar al onder. Men zou er beter aan doen minder korte boekbesprekingen te plaatsen, en ruimer te gaan werken. Typerend is de bespreking van Jef Geeraerts' roman *Zand*: als boekbespreking best goed, maar eigenlijk al hopeloos verouderd. 'Zand' was nochtans een mooie aanleiding om de problematiek van de Geeraertsiaanse misdaadroman uitvoerig te belichten. Daar heeft de lezer, die de afgelopen maanden al met tientallen recensies van dat boek werd gekonfronteerd, vast meer aan. Kortom: DWB heeft nood aan meer essays, die kwantitatief nog altijd erbarmelijk skoren (wat eigenlijk het geval is in de meeste literaire tijdschriften). In dat verband kan nog worden opgemerkt dat DWB dankbaar gebruik kan maken van zijn Leuvense achtergrond: er lopen genoeg proffen (taalkundigen, historici, sociologen) rond die meer dan interesssante dingen te vertellen hebben over *bij literatuur aansluitende* onderwerpen. DWB is een literair tijdschrift met een enorm potentieel. Het wordt hoog tijd dat men er iets mee doet.

Johan Reyniers

Wijsbegeerte viert Sint-Thomas

Een middeleeuwer bij uitstek

Op dinsdag 7 maart viert het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (HIW) het feest van zijn patroon, de heilige Thomas van Aquino. In 1889 – precies een eeuw geleden dus – zag het HIW het licht als het 'Sint-Thomasinstituut'. Thomas is ook de patroon van de afdeling teologie en dat is geen toeval. In zijn tijd, de middeleeuwen, werd het onderscheid nog niet gemaakt. Toen de wetenschap aarzelend een aanvang nam, was Thomas een van de eersten om haar dienstbaar te maken aan de geloofsleer.

Thomas van Aquino was in de eerste plaats een teoloog. Voor de moderne mens mag het dan ook vreemd lijken dat hij een plaats inneemt in het rijtje belangrijke filosofen. Voor de middeleeuwen is zoiets echter zeer gebruikelijk. Geloof en denken zijn dan immers onlosmakelijk verbonden. Het zuiver rationele diende om het geloof en meer bepaald de Openbaring inzichtelijker te maken. Een autonome wetenschap die de werkelijkheid onderzoekt zonder zich om geloofsgegevens te bekommeren, was er niet.

Daar kwam verandering in toen in de twaalfde eeuw de werken van Aristoteles bekend werden, aanvankelijk via Arabische vertalingen. Gezien het erg 'wereldse' karakter van de opvattingen van Aristoteles werden zijn ideeën eerst afgekeurd. Het Platonisme met zijn idealisme en hang naar het transcendente, sloot veel beter aan bij een kristelijk wereldbeeld. Toch won Aristoteles meer en meer veld.

Summa

Het ging zelfs zo ver dat er door het konsekwent volgen van het Aristoteliaanse systeem een aparte wetenschap ontstond, dat wil zeggen los van het geloof, die louter op de rede gebaseerde inzichten kon verschaffen. De konfrontatie tussen de oude en de nieuwe benaderingen zorgde ervoor dat enkele denkers die doorhadden dat de nieuwe filosofie veel perspektieven opende, beiden probeerden te verzoenen.

De rol van Thomas in dit verzoeningsproces is kruciaal. Hij was de eerste die een beroep kon doen op rechtstreekse vertalingen uit het Grieks en hij koos resoluut voor het Aristotelianisme. Zijn syntese van de oude, 'teologische' benadering en het nieuwe 'filosofische' denken, krijgt vorm in zijn belangrijkste werken de *Summa contra Gentiles* en de *Summa Theologiae*. Daarin vinden we de bouwstenen voor zijn 'harmoniemodel'. Dat model houdt in dat de rede autonoom werkt en haar eigen metode heeft, dat er dus een volwaardige filosofie is. Die filosofie staat los van de teologie maar omdat de *waarheid* in de Openbaring staat, is het voor Thomas noodzakelijk dat de rede tot dezelfde inzichten komt. Beide komponenten mogen nooit in tegenspraak zijn. Een wat vreemde konstruktie die er toch op neerkomt dat de verworvenheden van de filosofie dezelfde moeten zijn als die van de teologie. Thomas kende de filosofie eigenlijk de rol toe van rationele ondersteuning. De Openbaring en de geschriften zijn niet altijd even intelligibel en het is aan de rede om daar meer greep op te krijgen.

De kritiek op Thomas is dan ook meestal dat hij in plaats van het denken uit het teologische keurslijf te bevrijden, het Aristoteliaanse systeem dienstbaar maakt aan een geopenbaarde waarheid. Er is bij Thomas namelijk geen sprake van *zoeken*. Wat we bijvoorbeeld bij Plato zien, filosofische dialogen die sterk uitwaaieren en meer zoeken dan vinden, is afwezig in het werk van Thomas. Zijn konklusies staan op voorhand vast, hij haalt de waarheid uit de Openbaring en gebruikt een 'wetenschappelijke' metode om die rationeel te kunnen aantonen (denken we maar aan zijn Godsbewijzen). Niet bepaald wat we verstaan onder autonome rede. Waar Thomas in de problemen komt, als een gegeven nu eenmaal niet bewezen kan worden bijvoorbeeld, verwijst hij weer naar de Openbaring, als voldoende grond. Het is dan ook geenszins in het 'originele denken' dat de waarde van Thomas ligt. Toch kan zijn argumentatie filosofisch interessant zijn, ook al liggen zijn resultaten op voorhand vast. Zijn harmoniemodel houdt een filosoferen in een teologisch kader in, maar daarom is het niet noodzakelijk geen filosofie.

Zijn grootste troef is zijn unieke vermogen om te *systematiseren* (veeleer dan problematiseren). 'Ordenen', leek wel zijn devies. Ook wie de stellingen verwerpt, moet toegeven dat het stelsel uitzonderlijk sterk gekonstrueerd is.

Neo

De tweede helft van de negentiende eeuw kende een opvallende heropleving van het Thomisme. Dat Neothomisme werd in 1879 bezegeld met een voorschrift van paus Leo XII waarin gepleit werd voor een denken 'in de geest van Thomas'. Daardoor kreeg het (Neo-)Thomisme de zegen van Rome en werd het de officiële strekking van de katolieke instituten. Zo ook van het HIW dat tien jaar later opgericht werd. Dat doceren 'in de geest van Thomas' betekent niet dat enkel zijn teksten bestudeerd worden maar wel dat zijn model aanvaard wordt. In Leuven is het echter nooit tot een dogmatisch Thomisme gekomen. Dat Rome het iets strikter zag, werd amper vijftig jaar geleden nog bewezen toen er bezwaren kwamen tegen het toen opgerichte 'Tijdschrift voor Filosofie'. De vaststelling dat het Thomisme of de naam Thomas niet uitdrukkelijk in het opzet van het tijdschrift waren opgenomen, was Rome een doorn in het oog. Geleidelijk is het filosofisch spektrum echter helemaal opengebroken en is Thomas van Aquino één van de vele denkers die bestudeerd worden.

Het belang van Thomas voor de filosofie van nu is veelvoudig. Uiteraard blijven grote denkers altijd aktueel. Toch heeft een figuur als Thomas er alle baat bij in zijn historische kontekst gezien te worden. Het is eigenlijk oneerlijk hem als een universele, tijdloze denker te verheerlijken. Thomas is bij uitstek een filosoof van de middeleeuwen. Als je zijn werk beschouwt binnen de beperkingen van die tijd, dan pas merk je wat voor een grote figuur hij is. Daar kan nog aan toegevoegd worden, dat het Neothomisme het beeld dat we hebben van Thomas vervormd heeft. In zijn tijd was hij een denker naast William van Ockham, Duns Scotus en anderen. Door van hem de 'reus' van de dertiende eeuw te maken en zijn ideeën te verabsoluteren verval je in ideologie. Een vertekening die je bij alle neobewegingen aantreft, denken we maar aan het Neomarksisme bijvoorbeeld. Een filosoof naar waarde schatten is hem zien in het perspektief van zijn tijd én in de totaliteit van zijn werk, kontradikties, verschuivingen en veranderingen inbegrepen.

Tom Ysebaert

KRUIS WOORD RAADSEL

'Indoktrinatie' noemen wantrouwige zielen het. Wij gebruiken liever de term 'volksverheffing'. Wat Anja Bryon uit de Groenveldlaan 1/3/2 in Heverlee ervan denkt, zullen we haar vragen wanneer ze haar prijs komt afhalen. Want ons aller Anja is zomaar eventjes de trotse eigenares geworden van het Netwerk-spel. Binnenkort doet ze allicht aan Krekelsparen, richt een koöperatieve op (en gaat failliet) en draagt Palestijnensjaals. Maar laat dat er u niet van weerhouden volgende week weer oplossingen binnen te brengen. Dan gaan we de kapitalistische toer op.

Horizontaal – 1. Tiran 2. Binnenshuis – bijbelse naam 3. Voedselgeknoei 4. Niet even – kaft 5. Lengtemaat – voorzetsel 6. Speels – vod 7. Geur – gezellin van Popeye 8. Volgend 9. Frans lidwoord 10. Vervelende kinderen.

Vertikaal – 1. Soort auto 2. Woordenboek van de Nederlandsche Taal – jongensnaam 3. Hetzelfde – gehalte 4. Bak – kraait 5. Geanimeerd (Eng.) – boon 6. Loven – sleepnet 7. Verband 8. Afwijking 9. Meisjesnaam – onbevrucht eitje (Franse term) 10. Wanhopen.

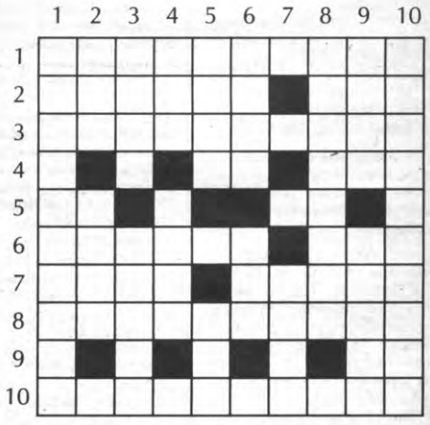

Veto sprak met Herwig Van Hove

Je kan beter alleen slapen dan alleen eten

Wanneer er bij Veto iets moet worden gevierd (een nummer van 12 bladzijden, een nieuwe redakteur, een 15-jarig bestaan), dan gaan wij eens lekker eten. Dat doen we zo al jaren en we voelden ons er goed bij. Tot we Herwig Van Hove hoorden, professor in de fysio-chemie van de vaste oppervlakte, maar bovenal wijnkenner en eet-ekspert. Van Hove beweert dat er slechts weinig restaurants zijn in België waar je elke dag kan gaan eten zonder ziek te worden. De restaurant-gastronomie zou derhalve voor veel meer doden verantwoordelijk zijn dan het verkeer.

Veto: *Sinds 'Vlaanderen leeft' is gastronomie uitdrukkelijk opgenomen in Vlaanderens kultuurpakket. U noemt de restaurant-gastronomie echter een antikultuur.*

Van Hove: «Ten eerste is onze gastronomie zeker geen *Vlaamse* kultuur. Het is veeleer een kolonialisering van onze kultuur. Alles wordt zomaar overgenomen uit Frankrijk. Onze gerechten en recepten worden duidelijk overgedomineerd door Franse invloeden: la cuisine française met Franse produkten en Franse wijnen. Het is zo ver gekomen dat de sterrengastronomie zich volledig los van de streekgastronomie ontwikkelt. De streekgastronomie wordt zelfs stilaan gerangschikt bij de folklore. Maar eigenlijk gaat het daar juist om de echte Vlaamse keuken, met verse groenten rechtstreeks uit de tuin.»

«Daarbij komt nog dat de attitude van de gemiddelde Vlaming en zeker van de Vlaamse pers niet meer is dan een soort vertaald Frans. Het hele vokabularium is Frans; de houding tegenover gastronomie ook: zowat superieur kritiserend. Zelfs oervlaamse tijdschriften als VAB-VTB doen niets anders dan het beaat overnemen van de Franse invloeden.»

Maagkankers

«Daarbij komt nog dat onze eetkultuur veel te weinig gebruik maakt van de wetenschappelijke verworvenheden van bijvoorbeeld de diëtiek. De jonge mensen die naar de kokscholen trekken, zijn vaak niet van de snuggersten. Velen worden kok omdat ze niks anders kunnen. Een belangrijk gevolg daarvan is dat de restaurant-gastronomie één van de grootste doders is in België. Tien keer erger dan het verkeer. Het grootste pakket van de hartziekten, maagkankers ... zijn allemaal te wijten aan volledig verkeerde voedingsgewoontes. Dat kan toch geen kultuur zijn. Een mooi schilderij waar je niet langer dan twee minuten naar kan kijken zonder blind te worden, dat is toch geen kultuur.»

Veto: *Die maagkankers en hartziekten, zijn die niet veeleer het gevolg van slechte eetgewoontes thuis dan van het restauranteten?*

Van Hove: «Neen, het is andersom. Het is vaak dankzij thuis dat we nog overleven. Als je thuis de restaurantkeuken zou overnemen – even vet, even zout, evenveel room, even weinig groenten en aardappelen – dan ben je na een week ziek.»

«Maar inderdaad, er bestaan veel ontzettend slechte eetgewoontes buiten het restaurant. De gemiddelde Belg weegt niet voor niets 12 kilo te veel. Hier wordt wat rondgetorst.»

«Vooreerst is er de overdreven drang naar malsheid en zoetigheid. Dat brengt de mens ver weg van de goede smaak. Die goede smaak is eigenlijk een verdedigingsmechanisme: wat iemand slecht vindt is ook ongezond voor hem. Slecht eten is per definitie ongezond. Behalve als je verdedigingsmechanisme reeds volledig ontregeld is door bijvoorbeeld van jongsaf aan in de richting van zoet en zacht gestimuleerd te worden.»

«Een tweede bedreiging voor onze gezondheid is natuurlijk het snel eten. Je kan misschien een auto snel herstellen, maar een lichaam niet. Het is waanzin je biologische, fysio-chemische processen te willen versnellen.»

«De derde bedreiging is de tolerantie die er bestaat tegen het solitair eten. Dan mis je namelijk de essentie van eten: de gezelligheid, de tafel als solidariteitsplatform. Een lekkere, evenwichtige maaltijd met een goed gezelschap erbij, dat is gezond. Alleen eten is onmenselijk, het is iets voor schizoïde honden die uit hun etensbakje vreten. Het is ongezond, zoals de eenzaat die zich dik eet als een soort masturbatoire refleks. Je kan beter alleen slapen dan alleen eten. Als je vaak na elkaar alleen moet eten dan krijg je een maagzweer, of erger.»

Veto: *Is dat niet veeleer ziek worden van eenzaamheid dan van eten?*

Van Hove: «Dat is toch hetzelfde. Ziek is ziek. Veel mensen vergeten dat een maaltijd tot zich nemen ingrijpend is in het leven. Veel ingrijpender dan het lezen van een boek. Het eten wordt immers een stuk van je. Je doet het trouwens drie keer per dag. Ik pleit dan ook voor een terugkeer naar de waarachtige huiselijkheid, waar de smaak gerespekteerd wordt en het gezelschap er is. Dan is gastronomie pas kultuur. Maar dan moet de gastronomie afstappen van de 'cuisine spectacle', de 'cuisine chi-chi'. Dat soort cuisine vind je bijvoorbeeld bij zakendiners. Dat heeft niets meer met gastronomie te maken. Men is niet geïnteresseerd in de smaak van het eten, men wil zijn genodigden alleen overweldigen met peperdure wijnen en even dure rivierkreeft. Het belangrijkste zijn trouwens de dossiers die moeten worden getekend. Restaurants die gespecialiseerd zijn in dat soort lunches en diners zouden een plaatje voor de deur moeten hangen: "Verboden voor gastronomen. Hier is de maffia bezig."»

Servies

Veto: *Voor veel mensen is een avondje uit eten hetzelfde als een avondje teater. Daar hoort 'cuisine spectacle' dan toch bij.*

Van Hove: «In se heb ik niets tegen flamberen en dergelijke spektakels. Waar ik voor huiver is dat die hele periferie rond het eten belangrijker is dan het eten zelf. Het werkt ook vaak afbouwend voor de maatschappelijke aspekten van eten, de gezelligheid. Je komt in een restaurant en het is daar zo chic dat je niet durft bewegen, iedereen begint te fluisteren. Hoe ver ben je dan niet verwijderd van de tafel als convivialiteit? Men vlucht weg van de menselijkheid in een soort parade, een ballet van onnozelheid. Wie eet er thuis met zilveren vorken? Dat is toch niet nodig. Veel jonge gastjes die de kokscholen verlaten, denken echter dat het zo moet en ze werken zich kapot om zilveren bestek op de tafels te kunnen leggen, om een paar autentieke schilderijen aan de muur te kunnen hangen, om eiken tafels te hebben... Maar de menselijke aspekten van de gastronomie, en dus de kulturele, worden als hinderlijk ervaren.»

«Die wantoestanden worden trouwens grotendeels veroorzaakt door de florissante gastronomische rubrieken in de weekbladen. Het is onvoorstelbaar hoeveel zever daarin staat. "La charmante dame qui ouvre la porte..." of "De kussens zijn versleten, de WC's zijn niet vernieuwd, er lag wat stof op de schouw..." Al dat gezaag doet sommige restaurateurs gewoon failliet gaan. Dat de horeka-federatie daar niet tegen optreedt, dat begrijp ik niet. Hun chefs worden elke week opnieuw beledigd door een bende idioten.»

Rot

«Die *gastronomische* schrijfsels worden dan nog anoniem afgedrukt. Er bestaat geen enkel tijdschrift dat anonieme lezersbrieven wil opnemen, maar voor de gastronomische rubriekjes kan dat blijkbaar wel. Je zou voor minder enige korruptie en favoritisme achter die gastro-informatie vermoeden. Als er een naam onder stond, dan zouden we tenminste weten met wie we te doen hebben. De naam toont duidelijk dat het oordeel subjektief is, van een individu komt. Dat individu kan je dan via zijn schrijfsels leren kennen. Je kent zijn voorkeuren en zo kan je zijn boodschappen moduleren. Omdat je zijn smaak kent, weet je op voorhand: als hij dat vindt dan zal ik er zo over denken.»

«Een andere fout die vele restaurants maken, is dat ze hun menu's oervo' zetten. Zij kunnen die uitgebreide menukaarten niet aan en dat komt de versheid van hun gerechten zeker niet ten goede. En dan moeten ze nog heel veel weggooien ook. Als dergelijke restaurants willen overleven moeten hun prijzen wel de pan uit swingen. Het zijn de persoonlijke restaurants, die hun eigen koers varen, die goed zijn. Zij beperken hun kaart waardoor ze versheid en smaak kunnen garanderen.»

Veto: *Sommige restaurants beperken hun aanbod op een andere manier: zij houden het bij vegetarisch eten.*

"Kotetentjes bij kaarslicht zijn zakenlunchen op amoereus vlak."
(Foto Roel Ruttens)

Van Hove: «Systematisch vegetarisch eten is als iemand die iets op zijn bord krijgt en er onmiddellijk zout op gooit. Het gaat in beide gevallen om een soort ritisch fanatisme. Je moet zo'n vegetarische restaurants maar eens binnengaan, het zit daar vol van de overjarige hippies, sojaprofeten en andere adepten. Uiteindelijk is het ook ongezond: men wijst systematisch delen van het voedingspakket af. Je kan echter best eens vegetarisch eten omwille van de variatie. Net zoals je af en toe eens aardappelen kan weglaten en vervangen door spaghetti of rijst. In die zin vind ik vegetarische restaurants een fijne afwisseling en als er geen bestonden, zou ik ze uitvinden. Maar waar ik dus hoegenaamd niet tegen kan is dat men er een soort religie van maakt en spreekt over 'het lot van die arme diertjes van zo zinloos te moeten sterven'. ..

Miskleun

Veto: *Dan is er nog een andere 'eetgroep': de studenten. Zij gaan ook vaak op restaurants. Maar misschien wel wat minder gastronomisch.*

Van Hove: «Enkele maanden geleden is er van de Universitaire Parochie een boekje verschenen met eenvoudige recepten. Dat is een heel goed initiatief, al staan er hier en daar wel wat paternaliserende beschouwingen tussen die er niet in thuis horen. Maar de recepten zijn wel goed. Gezellig samen op kot eten vind ik dus prima. Waar ik echter wel voor huiver zijn die intieme kotetentjes bij kaarslicht. Daar wordt de maaltijd gezien als een soort ultieme gezelligheidsbezorger. Weer wordt het eten misbruikt 'om te skoren'. Het zijn een soort zakenlunchen, maar dan op amoereus vlak. Zakenlui gaan samen eten om een dossier te laten tekenen, hier eet men om een soort welwillendheid te kreëren bij kaarslicht. Ik vind dat een student meer kan opsteken als hij naar buiten komt. De Alma is de prachtigste infrastruktuur die er is. Maar het is natuurlijk bon-ton om minachtend over Alma's *vieze kost* te spreken.»

Bart Dobbelaere
Paul Demets

Stotterkabaret wil probleem onder de aandacht brengen

Stotteren is niet besmettelijk

Vrijdag haalt LLK, de Leuvense Logopedische Kring, het Nederlandse teatertrio Het Stotterkabaret naar L&W. Het is de eerste keer dat zij naar België afzakken. Hun programma 'Groen en geel' bestaat uit liedjes, sketches en konferences over de ongemakken van stotteren, en de lachwekkende situaties waar je als stotteraar en luisteraar in kunt belanden. Het drietal stottert zelf ook, en kan terugkijken op jaren ervaring met logopedisten en terapeuten. Ze weten hoe moeilijk het is stotteren met sukses te behandelen. Want zoals zoveel anderen zijn ze, na een korte periode van beperkte of volledige vloeiendheid, hervallen.

Heel veel mensen hebben het moeilijk als ze met een stotteraar moeten praten. Ze vullen woorden voor hem in als hij op bepaalde *eksplosieve* medeklinkers b-blokkeert, ze durven zo iemand niet in de ogen kijken of worden zelf zenuwachtig door de vele herhalingen en het gehakkel. Het liefst zouden ze met een grote boog rond een stotteraar heen lopen. Stotteren is dus een grote sociale handikap en meing stotteraar kan u dan ook vertellen vertellen over een mislukt sollicitatiegesprek of een rampzalig mondeling eksamen.

Kauwen

Over de oorzaken en eventuele oplossingen van stotteren is het laatste woord nog niet gezegd. Sommigen zeggen dat stotteren veroorzaakt wordt door een slechte vader- of moederrelatie, dat het psychisch of neurotisch is of dat hypnose, ademhalingstechnieken of kauwoefeningen het ongemak kunnen verhelpen. Wat er ook van zij, feit is dat heel veel stotteraars negatieve ervaringen hebben met terapeuten – sommigen spreken van terapie-resistentie – en dat ze resultaten die ze in de besloten sfeer van de terapeut bereikten niet kunnen overdragen naar hun dagelijks leven. Meer en meer mensen menen dan ook dat het toepassen van om het even welke geïsoleerde terapeutische techniek geen zin heeft als die niet kadert in een globale teoretische visie op het stotterverschijnsel. Ze beweren ook dat een meer neutrale houding van de stotteraar ten opzichte van zijn problemen – en inzicht ook – meer helpt dan eender welke spreektruuk of -techniek.

Schaamte

Veel terapeuten leggen hun normen tegenwoordig veel lager dan vroeger. Van Riper, een gerenomeerd logopedist uit de Verenigde Staten, belooft zijn patiënten niet langer dat hij hen van het stotteren af zal helpen, maar stelt 'fluent stuttering' als doel. Het komt er volgens hem op aan blokkeringen te vermijden en bepaalde verlengingen die stotteraars maken te bekorten. De stotteraar moet zijn zelfvertrouwen herwinnen en proberen tevreden te zijn met de behaalde resultaten.

Onder andere over terapieresistentie handelt het stuk dat Het Stotterkabaret vrijdag brengt. Al betekent dat niet dat er niet gelachen zal kunnen worden. De groep wil "de problemen rondom het stotteren relativeren" en meent dat dat wat meestal als een handikap wordt ervaren het leven niet mag verzuren. En het mag duidelijk zijn: het drietal voelt zich kiplekker op de planken. Ze spreken volledig vloeiend, zingen prachtige liedjes, maar weten wel verbazingwekkend goede 'imitaties' te geven van stottergedrag, als u begrijpt wat we bedoelen.

Kramp

Dat een stotteraar in een kabaretsituatie zo vloeiend kan zijn, is naar verluidt wel te verklaren. In een tekst die men van buiten kent, heeft elk woord dezelfde inhoudswaarde, hetzelfde belang. Die woorden komen er dan ook vlot uit. Het is pas als een woord een ekstra waarde krijgt, dat de spreker gespannen en krampachtig wordt en gaat stotteren. Net zoals u misschien moeite hebt de clou van een mop even vlot te vertellen als de rest.

Praten

Uiteindelijk hoopt Het Stotterkabaret met het stuk het stotteren onder de aandacht brengen en een aantal hardnekkige dwaasheden uit de wereld helpen. Nee, stotteren verdwijnt niet door trager te praten, en het komt veel vaker voor dan u denkt. Eén op honderd Belgen stottert en die groep bestaat voor 80% uit mannen. Misschien lukt Het Stotterkabaret er ook in "de normen ten aanzien van spreken ter diskussie te stellen". Een nobel doel, want volgens hen is niet de vorm van het spreken het belangrijkste, maar moet de inhoud primeren.

Jan Van der Linden

De Japanse middeleeuwen in het stripverhaal

Gewogen en te Chinees bevonden

Japan ligt de laatste jaren goed in de markt. Dit slaat niet alleen op de ekonomische hoogkonjunktuur die het land van de rijzende zon beleeft, maar ook op de interesse die de Japanse maatschappij en kultuur blijven losweken. Uiteraard pikken de massamedia daar maar al te graag op in: het sukses van *Shogun*, zowel het boek als de TV-bewerking, ligt nog vers in eenieders geheugen. Ook een aantal stripauteurs lieten zich door deze trend inspireren, zodat wij ons afvroegen of het hen niet uitsluitend te doen is om goedkoop sukses, en in hoeverre zij wel voldoende tijd besteden aan ernstig opzoekingswerk. Wij gingen ons licht opsteken bij professor Vandewalle, japanoloog aan de KU Leuven.

Die aanhoudende belangstelling voor Japan is waarschijnlijk ten dele te verklaren door de ekonomische machtspositie die Japan steeds nadrukkelijker opeist. Aan de basis hiervan ligt immers de mentaliteit en ingesteldheid van de doorsnee Japanner, die ons westerlingen blijft verbazen en intrigeren. Ook de Japanse middeleeuwen – of eksakter: het mysterieuze Japan der samoeraï – blijven fascineren. De ingrediënten zijn er dan ook naar: een ruige periode, weinig zekerheid, doorgaans grote politieke verdeeldheid, en bovenal: de *bushido*, de erekode van de samoeraï. Voeg hier nog de typische intriges en een vleugje romantiek aan toe, en we bekomen de elementen die mee het enorme sukses van bijvoorbeeld 'Shogun' bepaalden.

Als we het knoeiwerk van ninja-fan Karel Biddeloo en diens Rode Ridder laten voor wat het *(niet?)* is, blijven er toch twee reeksen over die op het eerste gezicht de moeite lonen: *Kogaratsu* (uitgeverij Dupuis) en *De wind der goden* (uitgeverij Glénat). Van beide series verschenen totnogtoe drie delen. Hoewel ze zich in totaal verschillende periodes afspelen, hebben we toch geprobeerd ze tegen elkaar af te wegen.

Twijfel

Beginnen we met *De wind der goden*, gesitueerd op het einde van de twaalfde eeuw, op Sado, één van de eilanden van de Japanse archipel. Scenarist Patrick Cothias (die ook samenwerkt met gevestigde waarden als Gillon en Juillard) bedacht een wel erg eenvoudige plot. Tchen Qin, favoriete samoeraï van heer Oshikaga, wordt erop uitgezonden om een bende rebellerende boeren af te straffen. Dat draait echter lichtelijk anders uit, en Tchen raakt levensgevaarlijk gewond. Dit wordt fraai in beeld gebracht in een mystieke episode, waarin hij strijdt tegen de dood in 'de buik van de draak', de dodenwereld. Tchen Adamov bij alle vestigingen de wallen in steen tekent. Dat moet hout zijn, steen was immers niet voorhanden. Daarom ook vochten de heren hun twisten steeds uit in open veld: het tot een belegering laten komen was pure zelfmoord."

"Ook zo'n mooie tempel in een klein vissersdorpje lijkt me weinig plausibel. In Japan plaatste men toen geen komplekse bouwwerken: de technologie en de middelen waren eenvoudig niet aanwezig. Verder zit het verhaal vol *Chinese* elementen. Neerhangende snorren, sikjes, namen als 'Tchun Tsjin': typisch Chinees. Ook de haar- en klederdracht zijn veeleer Chinees. Neen, persoonlijk vind ik dat het verhaal niet echt Japans aandoet, maar eerder Chinees."

Vraag hierbij is natuurlijk welke norm de tekenaar hanteert: historische getrouwheid (waarvan bijvoorbeeld Jacques Martin, tekenaar van Alex, een erezaak maakt) of louter herkenbaarheid, die situering moet vergemakkelijken. Voer voor pedagogen? De diskussie blijft alvast open.

Wat betreft het sociale aspekt, lijkt Adamov uit op goedkoop sukses. Het Japan dat hij tekent is enkel gewelddadig en pervers. Er rollen (letterlijk) veel hoofden en de obligate seppuku (rituele zelfmoord) wordt ekstra bloederig in beeld gebracht. Verder wordt de voorliefde van de heren voor knapen regelmatig op het voorplan geplaatst. Dat gebeurt alleszins zeer bewust. "Er zit inderdaad veel geweld en seksualiteit in mijn verhalen," aldus Adamov, "maar *De wind der goden* speelt in een tijd dat het hele leven gewelddadig was, zeker in Japan, in de realiteit ging dat soms nog veel verder. En er lag in die tijd een aksent op seksualiteit, dat is geen toegeving van ons. Wel vind ik het soms leuk om seks te tekenen, daar niet van."

Professor Vandewalle neemt echter een genuanceerder standpunt in: "Volgens mij zet Adamov het wel allemaal wat dik in de verf. Homofiele relaties bij samoeraï waren niet ongewoon, en ze gebruikten soms knaapjes als surrogaat, toegegeven. Maar dat het allemaal zo openlijk zou gebeuren, lijkt me toch wel overdreven."

Talent

Dat het ook anders kan, bewijzen Michetz en Bosse met hun reeks 'Kogaratsu'. Zij hebben vooral oog voor het verhaal. Wanneer de liefde of geweld om het hoekje komen kijken, kiest Michetz zeer vakkundig een kamerastandpunt dat nauwelijks zal shockeren. Dat heeft uiteraard veel te maken met het feit dat hij tekent voor uitgeverij Dupuis (meer dan driekwart eeuw katolieke traditie), waar elk bloot borstje onherroepelijk overleeft (hij is immers de held), maar is zijn geheugen kwijt, en zich niet bewust van zijn samoeraï verleden. Ondertussen trekt zijn geliefde naar hem op zoek. Voor het slot van dit epos moeten we nog wachten op de Nederlandse vertaling van het laatste deel.

Zoals helaas wel eens meer gebeurt bij Glénat, wekt het eerste deel de indruk gauw gauw in mekaar geflanst te zijn: erg slordige lettering, lelijke kleuren en enkele onwaarschijnlijke taalblunders. Wat vindt u bijvoorbeeld van "het land der Reizende (sic) Zon"? Misschien hebben de verkoopcijfers de uitgever diets gemaakt dat enig respekt voor de lezers nooit weg is, want de afwerking van de volgende delen is wél behoorlijk.

Ook tekentechnisch haalt de reeks geen konstant peil. Begrijpelijk, het eerste deel vormt immers het stripdebuut van Adamov, zodat men geneigd is hem het voordeel van de twijfel te gunnen. Niet onterecht, want Adamov evolueert doorheen de reeks tot een uitmuntend tekenaar, en is zich trouwens bewust van dat mindere debuut. In een interview in Stripschrift verklaarde hij dat "de eerste twee albums nodig waren om het vak te leren. Het derde verhaal is wat betreft tekst en tekeningen helemaal volwassen."

Pervers

In datzelfde interview vertelt Adamov dat hij probeert zich zo goed mogelijk te dokumenteren. Professor Vandewalle, japanoloog en dus ekspert ter zake, formuleert hierbij toch enkele bedenkingen: "Om te beginnen hebben de auteurs het tijdvak wat ongelukkig gekozen: er bestaat zeer weinig dokumentatie over die periode. Het is dus niet abnormaal dat Adamov een aantal details zelf ingevuld heeft. Maar sommige zaken had hij zeker kunnen uitvissen. Nemen we het eiland Sado; dit is zeer onherbergzaam. Het is dus weinig waarschijnlijk dat een regent dáár precies zijn kasteel heeft. Ik merk bovendien dat gecensureerd wordt.

Een treffende illustratie van dit vakmanschap is onder andere de manier waarop hij de blijkbaar onontbeerlijke seppuku weergeeft. Het pleit voor de maturiteit van Michetz dat hij zo'n scène erg suggestief weet voor te stellen. Een ander voorbeeld van zijn pakkende grafiek is de ultieme veldslag, die dezelfde beklemmende sfeer uitstraalt als, en duidelijk ook geïnspireerd is op, de veldslag in 'Kagemusha', van de Japanse kineast Kurosawa.

Zoals vermeld ligt de klemtoon in Kogaratsu vooral op het avontuur, dat vrij kompleks gemonteerd is. Het speelt zich af in het begin van de 17e eeuw. Mitsuro, een plaatselijke heer, liet intertijd zijn broer Yoshida uit de weg ruimen om diens plaats in te nemen. Na al die jaren blijkt echter dat Yoshida's zoon en erfgenaam Bundo toch nog in leven is. Met de hulp van Kogaratsu, een jonge elite-samoeraï van een vroegere vazal van Yoshida, kan Bundo zich verschuilen in de bergen, en begint hij de getrouwen van zijn vader rond zich te verzamelen. Als Kogaratsu er dan nog in slaagt een reusachtig kanon van een gezonken Spaans galjoen op te duiken, heeft Bundo voldoende slagkracht en zal zijn oom dan ook verdrijven.

Met Michetz heeft Dupuis alleszins een groot talent in huis gehaald. Wie zo overtuigend debuteert, laat het beste verhopen voor de toekomst. Niet alleen is zijn stijl van in den beginne erg persoonlijk – het is nauwelijks uit te maken door wie hij zich laat inspireren –, hij staat er bovendien duidelijk op de realiteit zo waarheidsgetrouw mogelijk weer te geven of te rekonstrueren. Prof Vandewalle beaamt dit: "Dat valt inderdaad op. De auteurs zijn ook verstandig te werk gegaan bij de situering in de tijd. Er is veel meer dokumentatie over die periode beschikbaar, en de eerste vuurwapens – die in het verhaal een kruciale rol spelen – zijn reeds tot in Japan doorgedrongen. En hier lijken de dekors en kledij wél Japans. Er zijn wel enkele schoonheidsfoutjes in het verhaal geslopen: een haïku (Japanse dichtvorm) die er geen is, een naam die eigenlijk is opgebouwd uit twee familienamen. Details dus die de leek eigenlijk nooit kunnen storen."

Michetz heeft het wel lastig met het peil van zijn lezers: sommige Japanse termen worden in één album tot driemaal toe verklaard in een voetnoot, naar de betekenis van een aantal andere hebben we het raden. Ook verandert de Nederlandse spelling van die Japanse termen om de haverklap. Maar dat kan natuurlijk net zo goed aan de vertaler liggen, en doet geenszins afbreuk aan de klasse van Kogaratsu. (MK)

Het middeleeuwse Japan blijkt een vruchtbare inspiratiebron voor het obligate snuifje seks dat ieder stripverhaal altijd opnieuw weer bevat. Hier ziet u homofiele samoeraï, omringd door jonge knaapjes.

JOORIS

Door:
Hendrik Delagrange
Filip Dutoit
Geert Waegeman

JOORIS DOET KIEKEBOE

AD VALVAS

L&W

- Ma 6/3 van 15 tot 18 u: Café Chantant in fakbar. Om 18u30: Huis Clos (Sartre) in MSI 03.18. Om 20u30: A street named desire (T. Williams) in MSI 03.18. Om 22u30: The Empire of the Sun (Spielberg) in MSI 03.18.
- Di 7/3 van 15 tot 18 u: Le Bicentenaire – La Littérature Francaise de 1789 à 1989 door Romania in fakbar. Van 15 tot 16 u: Klio's stripbib op kliopermanentie. Om 20u30: De koningskwestie - cabaret-totaalspektakel door Klio. Om 12u30: Look back in Anger (J. Osborne) in MSI 03.18. Om 20u30: Jacques le Fataliste (Diderot). Om 22u30: Chinese film.
- Wo 8/3 van 15 tot 18 u: Literair free podium door Eoos in fakbar. Om 20u: Voorstelling van Leuvense literaire tijdschriften door Germania, in Blauwe Schuit. Om 18u30: film van Fellini in MSI 03.18. Om 20u30: The birthday party (H. Pinter). Om 22u30: Chinese film.
- Do 9/3 van 15 tot 18 u: Multi-kulturele namiddag in fakbar. Van 15 tot 16u Klio's stripbib in Kliopermanentie. Om 20 u: Death of a salesman (A. Miller) op Germaniapermanentie. Om 22 u: twee films van Luis Bunuel. Om 23 u: The last emperor van Bertolucci.
- Vr 10/3 van 15 tot 18 u: Klassieke muziek in fakbar.

Pedagogische Kring

- Di 7/3 om 20 u: Teater Stap (mentaalgehandikapte en valide akteurs) speelt Code, in de stadsschouwburg.

Psychologische Kring

- Di 7/3 om 21 u: Anti-racistische avond met eksotische ingrediënten in de Shrink.
- Do 9/3 om 21 u: Stanley meets Livingstoned (optreden), in de Shrink.

Wina

- Do 9/3 om 20 u: Lezing 'Combinatorial thinking' door prof p. Hilton (univ. New York) en prof J. Pedersen (univ. California), in de Celestijnenlaan 200, auditorium M06.

Werkweken van 32 uren

Het paradijs op aarde

Tegenover arbeid heeft de mens steeds een ambigue houding aangenomen. Enerzijds droomt hij van een luilekker leven. Anderzijds vult hij zijn vrije tijd met het opknappen van z'n huis, koken en bakken, tuinieren, kortom met werken. Om voor deze hobby's de nodige tijd te hebben, streven de mensen naar een verkorting van de *betaalde* arbeidsdag. Naast deze filosofische opvattingen over de verkorting van de arbeidsduur, spelen bovendien ook heel wat ekonomische argumenten mee in dit vraagstuk. Volkshogeschool Elcer-Ik organiseert deze week een debat over de 30-uren-werkweek. Mensen uit de vrouwenbeweging, vakbonden en politieke partijen zullen diskussiëren over wat er van deze eis geworden is, door wie hij gedragen wordt en welke strategie gevolgd moet worden om deze eis te bereiken.

De idee om de arbeid te herverdelen leeft vooral tijdens krisissen. Zo werd reeds in de jaren '30 over arbeidsduurvermindering gedebatteerd, ook door officiële ekonomische instanties. In de tweede helft van de jaren zeventig laaide de diskussie weer op, voornamelijk onder impuls van de vakbonden. Prognoses wezen uit dat de werkloosheid nog tot het begin van de jaren negentig hoge cijfers zou halen. De realiteit heeft ondertussen deze voorspellingen bevestigd. Om aan die hoge werkloosheid te verhelpen, werd het voorstel gelanceerd om het beschikbare werk te herverdelen onder de totale *potentiële* beroepsbevolking. Verschillende scenario's deden de ronde: vermindering van de arbeidsduur van 40 tot 38 uur per week (ondertussen gerealiseerd), maar ook 35 en zelfs 32 uur waren veel gehoorde voorstellen.

Deze voorstellen deden echter niet enkel in syndikale middens de ronde. Iedereen herinnert zich nog wel het plan Palasthy, dat een radikale arbeidsduurvermindering in ruil voor een kontinue bezetting van de machines betrachtte. In 1980 wijdden de Waalse ekonomisten een kongres aan de problematiek. Daar bracht professor Jacques Drèze (UCL) een teoretisch kader naar voor dat nog steeds de basis vormt voor de diskussie over arbeidsduurvermindering.

Obsédé

Hoewel het slechts een klein rekensommetje vergt om te weten hoeveel uren de huidige tewerkgestelden minder moeten werken om iedereen te kunnen tewerkstellen, wees Drèze erop dat het ook belangrijk is om na te gaan wat de reaktie van de werkgevers op een dergelijke ingreep is. Zo moet onderzocht worden in hoeverre een arbeidsduurvermindering gekompenseerd wordt door bijkomende aanwervingen. Bovendien zijn de werkgevers steeds zeer weigerachtig geweest om bij arbeidsduurvermindering hetzelfde jaarloon (en dus een hoger uurloon) te garanderen. Het argument bij uitstek daarbij is de zogenaamde kompetitieve positie. Bedrijven meten zich met elkaar door de loonkost per eenheid produkt te vergelijken. Het is vrij duidelijk dat produkten uit een fabriek waar arbeiders per week 6 á 8 uur minder werken en toch hetzelfde loon verdienen een veel hogere produktiekost hebben.

Dit teoretisch kader diende als basis voor verschillende beleidsopties. De meest bekende was wel de 5-3-3 operatie: 5% arbeidsduurvermindering, 3% looninlevering en 3% nieuwe jobs. Daarnaast wordt sinds enige jaren het deeltijds werk volop gepromoot en ingevoerd. Dit is eigenlijk ook een vorm van verkorting van de werktijd mét loonsvermindering. Bovendien werden allerlei manieren uitgedacht om de machines zoveel mogelijk te benutten: weekendwerk, ploegensystemen, tijdelijke aanwervingen in drukke periodes, enzo-voort.

Voor de syndikale organisaties leek de realisatie van het *aardse paradijs* meer dan ooit vér verwijderd. De laatste jaren werd de eis tot arbeidsduurvermindering met loonsbehoud nogal snel herleid tot utopie.

Reflektie

Verder onderzoek van de geleverde studies leert echter dat de resultaten nogal eenzijdig zijn weergegeven. Zo vertrekken Plasmans en Vanroelen van het Studiecentrum voor Ekonomisch en Sociaal Onderzoek te Antwerpen van het feit dat de loonkosten ook stijgen zonder arbeidsduurverkorting. Vergeleken met een aantal jaren terug kan een arbeider immers heel wat meer produceren dank zij de introduktie van allerlei technologische vernieuwingen. In het vakjargon van de ekonomist noemt zoiets *stijgende arbeidsproduktiviteit*. En die ekonomist denkt daar dan onmiddellijk dalende tewerkstelling bij. Wat door minder mensen kan gedaan worden, *moet* ook door minder mensen gedaan worden.

Vanuit dit meer komplekse kader vroegen Plasmans en Vanroelen zich af wat het effekt van een arbeidsduurvermindering op de tewerkstelling is onder verschillende veronderstellingen over de mate van loonbehoud. In dat geval is de kruciale kwestie niet hoeveel moet ik inleveren in ruil voor een arbeidsduurvermindering maar wel hoeveel minder zal mijn loon stijgen in ruil voor een arbeidsduurvermindering. Zij kwamen tot de konklusie dat een arbeidsduurvermindering met *koopkrachtbehoud* (geen loonstijging, maar ook geen loonverlies) duidelijk positieve gevolgen had voor de tewerkstelling.

Toch blijven al deze studies uitgaan van de *natuurlijke* reaktie van bedrijven op de reorganisatie van de arbeidstijd. Door dergelijke mechanismen als vaststaande wetten te interpreteren vergeet men zich echter dikwijls andere vragen te stellen. Zo betekent stijgende arbeidsproduktiviteit meestal ook verhoging van de welvaart. In een normale situatie dient dan ook beslist te worden waarvoor die gestegen welvaart aangewend moet worden. Men kan er nieuwe, nog kompleksere technologische innovaties mee introduceren, men kan de bedrijfswinsten laten stijgen of men kan de arbeidsduur verminderen met loonsbehoud.

Een bezinning over de organisatie van de arbeidstijd is dan ook niet uit de lucht gegrepen, zeker niet nu we ons in een fase van hoogkonjunktuur bevinden en de diskussie over de aanwending van de welvaart écht ter zake is. Daarbij zijn al vele scenario's uitgewerkt. Zo stelde Agalev in 1984 een 1-1-1 operatie voor. Een arbeidsduurvermindering tot 32 uur op gelijke mate betaald door loontrekkenden, werkgeversbijdragen en de staat. De bijdrage van de staat zou onder andere gefinancierd moeten worden door een BTW-verhoging. Een wel zeer rare redenering aangezien een BTW-verhoging toch door de loontrekkende betaald dient te worden. Hoofdargument van Agalev is dat ze erop uit zijn de koopkracht van de totale bevolking te behouden. Binnen de groep van loontrekkenden moet er dan wel een herverdeling van rijker naar armer plaatsvinden. Het is nochtans bekend dat BTW-verhogingen dikwijls het omgekeerde gevolg hebben. Deze werken immers veel minder selektief dan loonbelastingen.

Als bovendien de herverdeling toch ter sprake komt in het debat dan mag ook de bijdrage van de werkgevers niet onbesproken blijven of behandeld worden als een louter statisch gebeuren. En over herverdeling is er eigenlijk altijd sprake in het debat over de arbeidsduurvermindering. Zo laat Drèze zich ontvallen dat de eis tot arbeidsduurvermindering zonder kompensaties zou leiden tot een verhoging van de sociale ongelijkheden. Zijn artikel heeft het echter enkel over de ongelijkheid tussen de werknemers onderling. De diskussie over arbeidsduurvermindering is dus nog lang niet ten einde.

Bart Capéau

Het debat over de 30-urenweek zal gevoerd worden onder het motto 'herverdeling van betaalde en niet betaalde arbeid buiten- en binnenshuis'. Deelnemers zijn Lieve Snellings van Agalev, Anne Vanlancker, politiek medewerkster van Frank Vandenbroucke, Monique Ramioul, assistent op het departement arbeidssociologie aan de KUL en An Delaet van de werklozenwerking van het ABVV. Zie onze voortreffelijke agenda.

Advertentie

Geef toe dat u niet de hele tijd in een saaie stad als Leuven kunt rondhangen. Alternatieven heeft dit land niet echt te bieden maar als het er op aankomt is Gent nog best geschikt om de bloemetjes buiten te zetten. En als u niet direkt een goeie aanleiding vindt, dan opent Mallegeint *ongetwijfeld grootse perspektieven. Op 9 maart wordt in het Gentse Sportpaleis onnozel gedaan onder de kundige leiding van Urbanus. Optredende oenen zijn onder andere Kama en Herr Seele, Mark Uytterhoeven en Guy Mortier. Veto geeft zomaar tien vrijkaarten voor deze spetterende avond weg. Af te halen: 's Meiersstraat 5.*

- Gevonden op Vissersmarkt 2/3 vier onderbroeken. De eerlijke drager die deze verloren heeft, mag deze komen afhalen op UWK (Kamer 125).
- De snoes die mijn jeansvest terugbracht, is steeds welkom voor een stevige pint. Bedankt! Tom, Torres B3.
- Wil de eerlijke vinder het gouden kettinkje dat ik ma 27/2 verloor afgeven op sekretariaat Camillo Torres?
- Kan iemand me de teksten bezorgen v.h. kollokwium over de H. oorl. (woe 1/3). Demaesschalck Koen, Bl. Inkomststr. 88 (bij afwezigheid briefje achterlaten aub.)
- Wie niks verzind / krijgt geen hint (hint, hint) / ik wacht op jou. Egoïste.
- Typen van eindverhandelingen op tekstverwerker aan het laagste studententarief. Tel. na 17 uur: 016/23.54.76. Andere teksten ook welkom.
- En dan nu: de trappen van vergelijking: (stellend – vgl. – overtreffend): Flair-Humo-Veto / Peda-Kot-Chassons l'OTAN / Café-Fakbar-...Shrink.
- Krisje, vergeef het mijn geheugen... Gelukkige verjaardag natuurlijk (en voor de rest de wind vanachteren)! Pink.
- Proficiat! Je kreeg mijn stalen molslot open! Mag ik mijn fiets terug die eraan hing? Ze moet nog gesmeerd worden. Fiets pakke = ook diefstal. Jefke van de Lindenstraat 9. PS: ik betaal geen hospitaal als ik je vind.
- Wie rijdt mee met auto naar Ieper (op vrijdag en terug op zondag). Joke, Schapenstraat 59.
- Volgende week: taaltips 2 met daarin o.a.: "dank zij dit zoekertje staat hier weer onzin-zinnen". En natuurlijk een niet te missen interview met het gebit van Joe Massis.
- Gezocht: een Zoekertje om mee te rijden tussen verloren op bromfiets te koop wegens bijles in natura. Liefst tof meisje van gezien al op al uw typwerk., Tist de surrealist.
- Buurtwerk 't Lampeke werft aan: Jeugdwerker (m/v) om mee te werken in JH Den Tube. Halftijds kontrakt. Opleiding min. A1 (pedagogisch dipl.), ervaring met jeugdwerk, onreg. uren, zelfstandig werken. CV en motivering naar Cité Delvaux 2, 3000 Leuven voor 15 maart.
- Voor al uw typwerk op tekstverwerker tel. 016/25.89.12. Snel en heel verzorgd.
- Hartelijk bedankt voor de romantische, gekomputeriseerde maar jammer genoeg anonieme Valentijnboodschap! Volgt er nog iets? Nathalie LB.
- Voor al uw typwerk, elektronische schrijfmachine. Griekse en wiskundige karakters. Jaren ervaring. Mevr. Sanders: 011/43.20.82.
- Jean ai marre sans jean; nà.
- Door jouw schuld moet ik 's morgens 10 min. vroeger opstaan. 'Snuggere', zet mijn gemerkte fiets terug op de A. Giraudstraat 18, die je daar stal op dond. 23/2.
- B. Ik weet het: een week te laat, maar hier staat het dan toch: gefeliciteerd met die 21 jaartjes. Liefs, W.
- Ik verzamel lege melkdozen voor jeugdbeweging 5F/doos. Luc De Bruyn, Salvatorianen, Naamsestwg 492, Heverlee. Vragen naar Bambix.
- Je wil in zijn! Aarzel niet en kom op wo 15/3 20 u naar de New Beat initiatiedanskursus. Ink. 50F. Lesg: T. Davidson, Naamsestwg 492, Heverlee. Gr. zaal.

ZOEKERTJES

- Wie heeft nog een achterbank vrij om drie leuke meisjes mee te nemen naar Neerpelt en terug? Please? H. Consciencestraat 2. Bel Liesbet of Lieve. PS: we betalen.
- P. Coutereelstichting vzw – homo & lesbiennecentrum, Vaartstraat 16, 3000 Leuven: jongerenkaffee: woe van 19 tot 24 u. Zo van 15 tot 19 u.
- AIDS-LIJN: 016/23.63.27. Informatie & problematiek rond Aids, elke werkdag tss. 20 & 21 u.
- Wil diegene die zo vriendelijk was mijn blauwe gemerkte damesfiets uit het rek van Thomas Morus te halen deze er even vriendelijk terug te komen inzetten.
- Verloren: bril Lacoste in omgeving van Thier op do-avond. Wil de vinder deze terugbezorgen in de Naamsestraat 79, Willems.
- Typen van tesissen op tekstverwerker. 55fr./blad. Kris Rosselle, Naamsestwg. 130, 3030 Heverlee 016/20.70.77.
- Verloren: armbandje met inschrift "Lies". Graag terug te bezorgen De Bayostraat 3. De eerlijke vinder wordt beloond.
- Liefste Kris. Gaan we nog eens samen dineren (in Alma 3)? Els. PS: huidig lief vormt geen probleem!
- Gezocht: een lang negertje om te beklimmen, plus c'est long, plus c'est bon. Elsje VN.
- Te huur: kamer Mechelsestraat 100. 4800 alles in, achteraan gelegen, douche. Bel aan kode –.–, na 19 u, 2de verd.
- Gevonden op Lisst-TD: trui, terug te krijgen op de Wina-gang, Groenveldlaan 1/3/0, Heverlee. Vragen bij Inge of Paul.
- The Continenthull Connectie Piraat sends kisses to Fiona and Marlene. Twee Ushiro Mawashis for Yan. Viva Sandino.
- Hoela hoela hoep hoep hoep. Wij zijn 2 vriendjes jij en ik. Tot de laatste snik doorheen midlifekrisis, eksamens en zandstormen in de Sahara, Een anasiene heavy breather!
- Dominique, na een misgelopen rendez-vous in de Borsalino zou het mij plezieren als je zou willen ingaan op een nieuwe afspraak, zelfde dag en uur. Op mijn kot. Carine.
- Beloning voor diegene die mijn blauwe vest, die de dinsdagnacht met karnaval uit de Confrater verdween, kan terugbrengen naar de Ravenstraat 80.
- Graag wou ik diegene die verkeerdelijk dacht dat ik een komputergenie ben, meedelen dat ik ook niet-biologisch eet. Neem je kontakt op met me? (zonder betaling) Johan Decloedt.
- Bestaat er een studenten-jazzklub of wie heeft interesse zoiets op te richten? Muzikanten + liefhebbers: schrijf naar M. Laga, Vd Tymplestraat 53.
- Schoonheid van de 55, je bent voor mij de oase waar ik al weken naar verlang. Laat het aub geen fata morgana zijn. Een kaktus van de woestijn (V. DC. 51).
- Ik organiseer een feestje op 12/4/89 en ik zoek enkele matrassen (ongeveer 18 jaar). Waarop mijn vrienden nadien de nacht kunnen doorbrengen. J. Bal.
- Op donderdag 16/3 komen de leraren van het OLVC Tongeren om 21 u naar Kafee De Ton, gelegen in de Bondgenotenlaan tegenover Alma 1.

Zoekertjes zonder kommercieel oogmerk (gezocht, gevonden, verloren e.d. zijn **gratis**: andere *semi-kommerciële* zoekertjes (te koop, te huur, tikwerk) worden betaald naargelang de ruimte die ze innemen (zie rooster). De redaktie behoudt zich het recht voor een zoekertje niet te plaatsen. Gebruik onderstaand rooster, 1 teken per vakje, 1 vakje tussen de woorden. Zenden aan of afgeven op 's Meiersstraat 5.

Zoekertje

10 BF
20 BF
30 BF
40 BF
50 BF
60 BF

Nukleair afval van de KU Leuven

Tientallen tonnen per jaar

De KU Leuven is één van de grote producenten van nukleair afval in ons land. Het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg, de labo's van het Instituut voor Kern- en Stralingsfysika (IKS) en de Sint-Rafaël-klinieken zijn een paar van de voornaamste leveranciers. Elk jaar haalt de Veiligheidsdienst van deze universiteit zo'n tweeduizend zakken van twintig liter brandbaar radioaktief afval op, om nog maar niet te spreken over de vijftienduizend liter vloeibaar spul. De KU Leuven stockeert trouwens zelf ook nukleair afval. Men zegt daarbij de beste veiligheidsmaatregelen te nemen, maar de Veiligheidsdienst kan niet ontkennen dat er in het verleden al wel eens iets is misgelopen.

Het afval waarmee de KUL zit opgescheept, heeft slechts een lage radioaktiviteit en een verwaarloosbare alfastraling. Het materiaal heeft een relatief korte *halfwaardetijd*, tot maksimaal dertig jaar, wat simpelweg betekent dat de aktiviteit van de stof over dertig jaar gehalveerd zal zijn. Men spreekt in dit verband van kortlevende isotopen, soms met een halfwaardetijd van amper zes uur. Over het stralingsgevaar van het materiaal kunnen we kort zijn: de alfaen betastralen die door het afval worden uitgestraald, verliezen al hun energie in enkele (centi)meters lucht of in enkele millimeters vaste stof. De gammastralen gaan wel door de meeste verpakkingen heen – zeker door plastic – maar de maksimaal toelaatbare dosis ligt relatief hoog.

De kits

Ongeveer 85 % van het afval van de KU Leuven komt van de biomedische sektor. In de klinische labo's van de ziekenhuizen werkt men met radioaktief gemerkt materiaal voor de zogenaamde RIA-testen (Radio-Immuno Assay). Er bestaat een hele handel in gemerkte verbindingen. Voor bloedonderzoek worden kant en klare kits aangekocht, die zowel de reagentia als het radioaktief materiaal bevatten, inklusief de proefbuisjes waarin de reaktie moet plaatsvinden. Er bestaan vele soorten setjes, voor elke stof die men opspoort één. Doel van het onderzoek is meestal dat de stoffen die men zoekt, zich met het gemerkte materiaal zouden verbinden en grote molekulen zouden vormen die gemakkelijk te centrifugeren zijn. Men meet na de reaktie het residu aan aktiviteit en vergelijkt met het bijgeleverde ijkmateriaal. De KUL doet zelf veel onderzoek om deze kits verder te optimaliseren. De overige 15 % komt uit het IKS en de bio- en radiochemische labo's.

In tegenstelling tot wat de meeste mensen denken is het niet de uitwendige straling die de grootste gevaren inhoudt, maar wordt vooral voor besmetting gevreesd. Bij elke handeling die met radioaktieve stoffen wordt uitgevoerd, bestaat een gevaar voor morsen. Denken we maar aan de professor die in het labo een kolf omstoot en daardoor zijn schort en heel zijn werktafel besmet. Of aan de dokter die een reeds *verdacht* Kleenexdoekje opnieuw gebruikt om zijn handen mee droog te wrijven. Wanneer dat spatje radioaktiviteit later langs een klein wondje, de poriën, de ademhaling of simpelweg langs het voedsel in het lichaam terecht komt, kan de weinige straling die het materiaal uitzendt, inwendig heel veel kapot maken. Cellen sterven af en de schade toegebracht aan de chromosomen van de celkern kan genetische afwijkingen in het nageslacht veroorzaken.

Om dit gevaar in te dijken wordt van ieder die met radioaktiviteit werkt, gevraagd alles wat met de radioaktieve stof in aanraking is gekomen apart te houden. Het nukleair afval bestaat dan ook uit veel meer dan alleen het aktieve materiaal, ook de flessen, kolfjes, proefbuisjes, pipetten, de plastic-handschoenen en absorberende doekjes mogen niet argeloos worden weggeworpen. De centrale dienst voor veiligheid en radioprotektie – gehuisvest in Heverlee, achter het Rekencentrum – moet daarop toezien en komt op gezette tijden het afval ophalen. Het afval wordt gesorteerd naar vloeibaar of vast, en naar brandbaar of onbrandbaar. Elk van deze soorten materialen vraagt een andere verpakking en speciale zorgen voor het vervoer.

Onwettig

Er zijn overal plaatselijke verantwoordelijken aangeduid – meestal professoren of mensen van het vast technisch personeel – die voor die verpakking moeten instaan en die ervoor moeten zorgen dat bij elke zak of fles radioaktief afval een briefje zit met de geschatte aktiviteit van het materiaal en een opgave van de aanwezige isotopen. De veiligheidsdienst houdt dan van al het opgehaalde afval een boekhouding bij.

Een keer per week doet de bestelwagen van de veiligheidsdienst de labo's en ziekenhuizen aan. Het afval wordt uiteindelijk afgevoerd naar het CEK te Mol. De universiteit betaalt per jaar een faktuur van ongeveer zes miljoen voor het behandelen en stockeren van ons nukleair afval. Mol probeert het volume vast afval te verkleinen, onder andere door het materiaal te verbranden, te smelten of samen te persen. Uit het vloeibaar afval worden de radioaktieve stoffen afgezonderd tot de koncentratie (de radioaktiviteit per volume-eenheid) onder de maksimaal toegelaten normen voor lozing komt te liggen.

Maar de KUL stockeert zelf ook materiaal, vooral met de bedoeling kosten te besparen. In een speciaal daarvoor gebouwd afvalgebouw – in het Arenberg 1 park, achter Plantkunde – worden (niet-brandbare) kortlevende isotopen, met een halfwaardetijd van maksimaal twee maanden, opgeslagen. De KUL stockeert alle kortlevende isotopen twee jaar lang, waarna het materiaal in de gewone afvalcirkuits terecht komt. Het gebouw is niet nieuw. We hebben het in 1974 van de Walen overgenomen, maar alles bij elkaar wordt het al vijfentwintig jaar gebruikt.

Ongeval

Hoe veilig men ook zegt met radioaktiviteit om te springen, in het verleden heeft men al een paar ongevallen gehad. Je kan zelfs stellen dat er elk jaar wel eens een keertje iets misloopt. Soms kan de veiligheidsdienst het oplossen door de gevaarzone simpelweg af te plakken en te laten rusten, één keer heeft men een heel labo in het IKS moeten leeghalen en ontsmetten. Meestal ging het dan over het morsen van vloeibaar radioaktief materiaal of om een fles nukleair afval die lekte. Als zo'n onvoorzichtigheid aanleiding geeft tot een 'vloerbesmetting' is de grootste zorg vereist. Wanneer immers iemand door de vloeistof heen loopt, kan hij de radioaktiviteit over een grote oppervlakte verspreiden. Hij brengt de stof, via zijn schoenen, tot in zijn wagen en zijn woonkamer. Zo'n twintig jaar terug heeft men zo'n geval meegemaakt in het kollege van de Promonstreinen in de Naamsestraat. Werknemers hadden toen alfastralers over verschillende verdiepingen verspreid. Men vond zelfs resten van de stof bij de mensen thuis op het karpet. De universiteit heeft toen de hulp ingeroepen van Mol en die hebben alle lokalen en trappen nagemeten en gedekontamineerd. Dat heeft zo'n 600.000 frank gekost.

Jan Van der Linden

Ziek

Medika organiseert een gespreksavond rond de samenhang tussen psyche en soma, iets waar Aristoteles het 2000 jaar geleden al over had. Spreker is Siddhartha, die een boek schreef over de invloed van het onderbewuste op het ziek zijn. Hij studeerde filosofie, psychologie en teologie. In zijn mensvisie worden oosterse en westerse denkbeelden gekombineerd. Op woensdag 8 maart kunt u hem vanaf 20.00 u bewonderen in Auditorium A6, Minderbroederstraat 17.

De KU Leuven produceert vrij veel nukleair afval. Dat wordt gedeeltelijk in Leuven zelf gestockeerd, maar één keer per week rijdt er ook een busje van de veiligheidsdienst naar Mol. Elke soort radioaktief materiaal vraagt een speciale soort verpakking en speciale zorgen bij het vervoer. Al ziet dat er daarom niet dadelijk spektakulair uit.

(Foto Hendrik Delagrange)

22 AGENDA

Samenstelling: Alexandra Melis

Maandag 6 maart

20.00 u **LEZING** India, kabinet van rariteiten?: Magic in India door prof Lee Siegel van de University of Hawaii, in L&W, 8ste verd., ink. 50, org. Inforiënt.
20.00 u **AKTIE** Briefschrijfavond Amnesty International, in kafee Rejean, 1ste verd., op de hoek Tiensestr. en Geldenaaksevest, org. Al Kessel-Lo.
20.00 u **LEZING** Plaats van de seksualiteit in de liefdesrelatie, in het Sencie-instituut 02.28, inkom 40 fr.
20.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: Frits Van Den Berghe (1977), analyse van het werk van deze Vlaamse schilder en tekenaar, in de Vlaamse Leergangen, Boekhandelstr. 9, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
20.15 u **KONCERT** Jubileumkoncert Universitair Harmonieorkest, werk van o.a. Strauss, Rossini en Bernstein, in de Grote Aula, ink. 100/150.
20.30 u **FILM** La jetée (Chris Marker, 1963, 30 min.) en La pointe courte (Agnes Varda, 1955, 80 min.), in Arenberginstituut, Naamsestr. 96, ink. 80/100, org. Stuc.

Dinsdag 7 maart

14.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: Het dwaallicht (1973), in de Vlaamse Leergangen, achter het stadhuis, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
17.00 u **LEZING** Alexander Baervoets geeft dansgeschiedenis, voor alle geinteresseerden, in L&W, 8ste verdieping, ink. gratis, org. Stuc/teaterwetenschappen.
18.00 u **KONFERENTIE** Filosofische konferentie 50 jaar na Husserl: prof. Van de Wiele over de metafysika naq de fenomenologie, in HIW, ink. gratis, org. HIW.
20.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: August Vermeylen (1963), Lodewijk De Raet (1971) en Vechten voor onze rechten (1962, kroniek van de stakingen tegen de Eenheidswet), in de Vlaamse Leergangen, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
20.00 u **DEBAT** Europese verkiezingen, met vier partijvoorzitters: Herman van Rompuy, Frank Vanden Broucke, Annemie Neyts en Jaak Gabriëls, in aud. Zeger Van Hee, Tiensestr. 41, org. Europakring.
20.00 u **TEATER** Mentaal-gehandikapte en valide akteurs spelen de teaterproduktie Code, in de stadsschouwburg, org. Pedagogische Kring.
20.15 u **KONCERT** Jubileumkoncert Universitair Harmonieorkest, met werken van o.a. Strauss, Rossini en Bernstein, in de Grote Aula, ink. 100/150,
20.30 u **FILM** Le voyage imaginaire (Réné Clair, 1924, 45 min., stom), Le souriante madame Beudet (Germaine Dulac, 1923, 30 min., stom) en Amore, deel 1: Una voca humana (Roberto Rosselini, 1948, 35 min., stom), in Naamsestr. 96, ink. 80/100, org. Stuc.

Woensdag 8 maart

12.30 u **JAZZ** Het trio Georg Gräwe (piano), Ernst Rijsiger (cello) en Gerry Hemmingway (slagwerk) brengt eigen kompositie, in Arenbergkasteel, ink. gratis, org. Kultuurkommissie.
14.00 u **12 UREN TEGEN RACISME** Film "De helse trein", in Auditorium Vesalius, ink. 40 , org. Anti-Racistisch Front Leuven.
14.30 u **POEZIE** Wetenschap en poëzie door A. Warrinnier, D. Rimaux en M. Meekers, in de Kansel, Muntstr. 15, ink. gratis, org. Dienst Letteren en Dramatische Kunst.
16.30 u **12 UREN TEGEN RACISME** Debat "Rechtspraak en migratie", met prof. Lode van Outrive, prof. Frank Hutsebaut, advokaat Jan Fermon, in De Valk, Tiensestraat 41, ink. gratis, org. Anti-Racistisch Front Leuven.
19.30 u **12 UREN TEGEN RACISME** Debat "Terug naar de jaren 30? De opkomst van ekstreem-rechts" met Jef Ulburghs, Magda Aelvoet, joernalist Jos Van Der Velpen, historikus Lieven Sarens en Régine Beer (Auschwitz-Stichting), in de Kleine Aula, ink. gratis, org. Anti-Racistisch Front Leuven.
20.00 u **VOORDRACHT** Armoedebestrijding: waakzaamheid als strategie, door Herman Van Breen, volontair van ATD Vierde Wereld, in het Sencie-instituut, org. studenten ATD Vierde Wereld.
20.00 u **GESPREKSAVOND** De 30 uren week: naar een herverdeling van betaalde en niet betaalde arbeid buiten- en binnenshuis, mmv An Delaet, Anne Vanlancker, Monique Ramioul en Lieve Snellings, in de Spuye, Tervuursevest 101, ink. 100, org. Elcker-ik.
20.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: Stad aan de Schelde (1969) en Ieder van ons (1971, over de verantwoordelijkheid van de mens), in de Vlaamse Leergangen, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
20.15 u **KONCERT** Jubileumkoncert van het Leuvens Universitair Koor, met o.a. de integrale uitvoering van het Dettinger Te Deum van G.F. Händel, in de Grote Aula, ink. 100/150.
20.30 u **FILM** Le carosse d'or (Jean Renoir, 1953, 102 min.), in Naamsestr. 96, ink. 80/100, org. Stuc.
20.30 u **SCHRIJFAVOND** Brieven worden geschreven voor politieke en gewetensgevangenen, in Brusselsestraat 226, 3000 Leuven, org. Amnesty International Leuven.
22.30 u **12 UREN TEGEN RACISME** Benefietopreden met 5 Less, Plastic Spastic, The Excessives, The Strikes, daarna fuif, ten bate van vzw. Open Grenzen, in Lido, Bogaardenstraat, ink. 100, org. Anti-Racistisch Front Leuven..

Donderdag 9 maart

14.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: Tijd om gelukkig te zijn (1982, over de werkloosheid en haar psychologische gevolgen), in de Vlaamse Leergangen, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
14.00 u **MULTI-KULTURELE ONTMOETINGSNAMIDDAG** met buitenlandse studenten, migranten politieke vluchtelingen en studenten van hier, in fakbar L&W.
19.30 u **LEZING** Avonden van de Nederlandse architektuur: Hans van Dijk van Amsterdam, in Naamsestr. 96, ink. gratis, org. Departement Architektuur.
20.00 u**LITERATUUR** Prof. Paul De Wispelaere over literaire kritiek, in 't Stuc (1ste verdieping). Niet-leden 140 fr., org. Universitaire Werkgroep Literatuur.
20.00 u **FILM** Retrospektieve Frans Buyens: Sarah dit...Leila dit... (1983, Franse versie), over een ontmoeting tussen twee ekskoncentratiekampgevangenen, in de Vlaamse Leergangen, org. Vlaams Filmmuseum en -archief.
20.00 u **VOORDRACHT** Gezinsvriendelijke politiek, door Herman Van Rompuy, in de kapittelzaal van de abdij Keizersberg (Mechelsestraat 202), org. Geloof en Gezin.
20.00 u **VIDEO** Kiss of a Spider Woman, en Down and Out in Beverly Hills, in Isolbar, Vesaliusstr. 34, ink. gratis.
20.00 u **INFOAVOND** Postnatale depressie, met An Steppe (neure-psychiater gynekologische psychsomatiek), Rita Matthijs (huisarts) en kontaktvrouwen van de zelfhulpgroep, in zaal De Spuye, Tervuursevest 101, ink. 50, org. Zelfhulpgroep postnatale depressie.
20.15 u **KONCERT** Jubileumkoncert van het Leuvens Universitair Koor, met de integrale uitvoering van het Dettinger Te Deum van G.F. Händel, in de Grote Aula, ink. 100/150.
20.30 u **VIDEO** Escalier G (Jean-Charles Tacetla, 1984), in de Vaartstr. 16, ink. gratis, org. Pieter Coutereel.

Vrijdag 10 maart

20.30 u **FILM** Death by hanging (Nagisa Oshima, 1968, 117 min.), in Naamsestr. 96, ink. 80/100, org. Stuc.

Zondag 12 maart

20.30 u **PASSIEKONCERT** Het jonge Marenzio-konsort brengt o.l.v. Bart Demuyt komposities van J.S. Bach, H. Purcell en een première-uitvoering van een boetepsalm van L. Lechner in moderne notatie, in de Sint-Kwintenskerk, in de Naamsestraat, ink. 200/250, org. v.z.w. Zonnebloem.

TENTOONSTELLINGEN

Akwarellen van Gaston Craps Gaston Craps en zijn Kempen, tot 13 maart in UZ Sint-Pieter.
Prof. M. Goossens Biotaktiek, in promotie-, jubileum- en museumzaal.
Gerda van Damme Schilderijen, in De Spuye, aan 't sportkot, tot 31 maart.
Simonne Van Pelt Akwarellen en schilderijen, in UZ Gasthuisberg, tot 5 april.